

Ministerstvo pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

**Správa
o poľnohospodárstve
a potravinárstve
v Slovenskej republike
za rok 2017
(Zelená správa)**

Bratislava 2018

**Ministerstvo pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka Slovenskej republiky**

**Správa o poľnohospodárstve
a potravinárstve
v Slovenskej republike
za rok 2017**

(Zelená správa)

Bratislava 2018

OBSAH

1. Výkonnosť slovenskej ekonomiky a pozícia odvetvia pôdohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR	5
2. Ekonomická výkonnosť poľnohospodárstva a potravinárstva SR	8
2.1. Poľnohospodárstvo	8
2.2. Potravinárstvo	32
3. Rozvoj vidieka	40
4. Regionálny rozvoj	42
5. Zahraničný obchod	45
6. Výdavky rozpočtovej kapitoly MPRV SR	35
7. Ekonomika krajín Európskej únie	48
8. Závery a odporúčania	52
8.1. Závery	52
8.2. Odporúčania	55
9. Zoznam tabuliek	58

Vážení čitatelia,

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike (tzv. Zelenú správu) pripravuje rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka každoročne už od roku 1993. Tento rok sa k Vám dostáva v poradí jej 26. vydanie v skrátenej verzii. Plná verzia Zelennej správy je dostupná na webe MPRV SR <http://www.mpsr.sk> v slovenskej i anglickej verzii.

© TREND

Zelená správa informuje o situácii v poľnohospodárstve a potravinárstve na Slovensku a vo svete, o medzироčnom vývoji, výrobe a trhu, ekonomicko-finančnej situácii podnikateľských subjektov, rozvoji vidieka, regionálnom rozvoji, ale aj o postavení poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR a tiež v rámci krajín EÚ.

Podiel pôdohospodárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR sa znížil pri všetkých hodnotených ukazovateľoch.

Podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR za rok 2017 hrubá poľnohospodárska produkcia v bežných cenách v medzироčnom porovnaní klesla o 5,7 % pri poklese hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 10,8 % a náraste hrubej živočíšnej produkcie o 3,3 %.

Poľnohospodárska prvovýroba podľa predbežných údajov ŠÚ SR a odhadu NPPC-VÚEPP dosiahla kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 60,2 mil. €. Tento oproti predchádzajúcemu roku vzrástol o 11,5 mil. €. Potravinársky priemysel dosiahol podľa predbežných údajov ŠÚ SR kladný výsledok hospodárenia pred zdanením vo výške 163,2 mil. €.

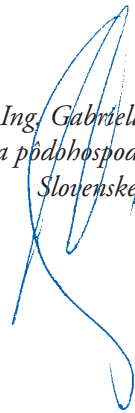
Mzdový vývoj bol v poľnohospodárstve aj potravinárstve pozitívny, avšak mzdová disparita medzi oboma odvetviami a hospodárstvom SR pretrváva.

Obrat zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami sa zvýšil, avšak v dôsledku poklesu vývozu a nárastu dovozu sa záporné saldo zahraničného agropotravinárskeho obchodu zvýšilo na -1 402 mil. €.

Dôvodom sú rastúce dovozy potravín obchodnými reťazcami, ktoré preferujú zahraničných výrobcov pred slovenskými.

V rámci uplatňovania Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ dosiahli výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva SR v roku 2017 objem 776,13 mil. € a medziročne sa zvýšili o 11,7 %. Najväčší podiel na celkových výdavkoch v roku 2017 mali priame platby (52,9 %) a výdavky na rozvoj vidieka (30,0 %).

Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka patria k rozhodujúcim faktorom kvality a rôznorodosti našej krajiny a jej životného prostredia. Bez podpory poľnohospodárstva a rozvoja vidieka by mnohé oblasti Slovenska čelili značným hospodárskym, sociálnym a ekologickým problémom. Významná pozornosť je momentálne venovaná strategickým rámcom budúcej Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2021 – 2027, vrátane jej vplyvov na zvýšenie úrovne environmentálnych opatrení. Členské štáty by mali mať možnosť prispôsobiť nástroje svojim konkrétnym potrebám, pričom spôsob, akým to plánujú urobiť, by mali uviesť práve v strategických plánoch SPP. Európska komisia predstavila nový model, ktorý by mal viesť k významnému presunu zodpovednosti medzi EÚ a členskými štátmi. Návrhy nariadení o SPP po roku 2020 sa aktuálne preskúmvajú v pracovných skupinách Rady EÚ.

Ing. Gabriela MATEČNÁ
ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
Slovenskej republiky

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2017 (ZELENÁ SPRÁVA)

1. Výkonnosť slovenskej ekonomiky a pozícia odvetvia pôdohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR

Podľa údajov ŠÚ SR, z makroekonomického pohľadu ekonomika SR, vyjadrená **hrubým domácim produktom** (HDP), v roku 2017 medziročne zaznamenala zvýšenie v bežných aj stálych cenách.

Subjekty v SR v roku 2017 vytvorili HDP v objeme 84 985,2 mil. € v bežných cenách (81 724,8 mil. € v stálych cenách), ktorý sa oproti roku 2016 zvýšil (4,7 % v b. c.; 3,4 % v s. c.).

Tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK) v bežných cenách dosiahla 18 018,2 mil. € a medziročne sa zvýšila v bežných cenách (4,8 %) aj v stálych cenách (3,2 %).

Zo SR sa do zahraničia vyviezol tovar za 74,8 mld. € a dovoz predstavoval 71,8 mld. €. Aj pri rýchlejšej dynamike rastu dovozu oproti vývozu, **saldo zahraničného obchodu SR** medziročne kleslo o 17,8 %, z 3,6 mld. € v roku 2016 na 3,0 mld. € v roku 2017.

Priemerná **miera inflácie** v roku 2017 dosiahla úroveň 1,3 % a medziročne sa zvýšila o 1,8 p. b. Tým sa rokom 2016 ukončilo trojročné obdobie deflácie (záporná hodnota miery inflácie).

Počet pracujúcich¹⁾ v hospodárstve SR sa zvýšil (1,5 %) z 2 492,1 tisíc osôb v roku 2016 na 2 530,7 tisíc osôb v roku 2017. Počet nezamestnaných klesol (15,8 %) z 266 tis. osôb v roku 2016 na 224 tis. osôb v roku 2017, čo sa odrazilo v znížení (1,6 p .b.) priemernej miery nezamestnanosti, ktorá dosiahla 8,1 %.

V roku 2017 sa **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR medziročne zvýšila o 4,6 % (z 912 € v roku 2016) na 954 €, s rýchlejšou dynamikou rastu o 1,3 p. b. v porovnaní s rokom 2016. Pomalšie ako nominálna, sa zvýšila reálna mzda (3,3 %).

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva²⁾ a potravinárstva³⁾

Hlavné ekonomické ukazovatele sa podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2017 oproti roku 2016 vyvíjali diferencovane.

Ukazovatele **hrubá pridaná hodnota (HPH), hrubá produkcia a me-dzispotreba** sa v roku 2017 v bežných ako aj stálych cenách zvýšili v ekonomike SR a v pôdohospodárstve len pri HPH v bežných cenách, v zvyšných týchto ukazovateľoch za pôdohospodárstvo bol pokles (za odvetvie výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov týmito ukazovateľmi ani ukazovateľom hrubá produkcia v stálych cenách za pôdohospodárstvo za aktuálny rok ŠÚ SR nedisponoval).

Ukazovateľ **THFK** v bežných cenách sa medziročne zvýšil v pôdohospodárstve a v ekonomike SR tak v bežných ako aj v stálych cenách, kým v potravinárstve sa znížil (za pôdohospodárstvo a potravinárstvo THFK v stálych cenách nebol dostupný).

Priemerná nominálna mesačná mzda sa zvýšila v ekonomike SR aj v pôdohospodárstve (za potravinárstvo bol metodicky zodpovedajúci údaj nedostupný). V pôdohospodárstve sa priemerná mzda medziročne zvýšila o 2,4 % na 735 € (zo 718 € v roku 2016). Medzi ekonomikou SR a pôdohos-

1) počet pracujúcich podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS); v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb platených na aktívnych prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky, nie celého podniku

2) pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

3) výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

podárstvom pretrvávala naďalej mzdová disparita. V porovnaní s priemerom ekonomiky SR bola mzda v pôdohospodárstve nižšia o 22,96 %.

Zahraničný obchod pri agropotravinárskych výrobkoch dosiahol záporné saldo (–1 402 mil. €), ktoré sa medziročne opäť prehĺbilo. V ekonomike SR zahraničný obchod dosiahol kladné saldo na úrovni 2 996 mil. €, ktoré sa medziročne znížilo (17,8 %).

Tendencie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov (hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, tvorba hrubého fixného kapitálu, zamest-

Tabuľka 1: Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel 2017–2016
	2016	2017	
Podiel pôdohospodárstva na:			
- hrubej pridanej hodnoty (b. c.) ¹⁾	3,68	3,61	-0,07
- hrubej pridanej hodnoty (s. c.) ¹⁾	3,82	3,66	-0,16
- medzispotreby (b. c.) ¹⁾	2,36	2,18	-0,18
- medzispotreby (s. c.) ¹⁾	2,38	2,17	-0,21
- tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	2,50	2,49	-0,01
- zamestnanosti ¹⁾	3,13	2,99	-0,14
- priemernej mzde ^{1)*}	78,73	77,04	-1,69
Podiel výroby potravín a nápojov a tabak. výrobkov na:			
- hrubej pridanej hodnoty (b. c.) ¹⁾	1,44	-	-
- hrubej pridanej hodnoty (s. c.) ¹⁾	0,91	-	-
- medzispotreby (b. c.) ¹⁾	2,26	-	-
- medzispotreby (s. c.) ¹⁾	2,36	-	-
- tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	1,60	1,48	-0,12
- zamestnanosti ¹⁾	1,93	-	-
- priemernej mzde ^{1)*}	89,69	-	-
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu na:			
- vývoze ²⁾	4,04	3,79	-0,25
- dovoze ²⁾	6,18	5,90	-0,28

Prameň: prepočty NPPC - VÚEPP s použitím prameňov:

¹⁾ vypočítané z údajov vyžiadanych zo ŠÚ SR a ďalších prameňov ŠÚ SR (internet, publikácia); členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE (vstupné údaje podľa ŠÚ SR sú k hrubej pridanej hodnote a medzispotrebe za rok 2016 polodefinitívne a za rok 2017 predbežné); ²⁾ ŠÚ SR, údaje za rok 2017 sú predbežné (marec 2018); * – pomer priemernej mzdy odvetvia k priemernej mzde v národnej ekonomike; skratka: s. c. (v tejto tabuľke aj k nej prislúchajúcej časti textu) = stále ceny vypočítané reťazným objemom k referenčnému roku 2010

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

nanosť, priemerná mesačná mzda, zahraničný obchod) ekonomiky SR a jej odvetví – pôdohospodárstva a potravinárstva – sa odrazili na medziročných zmenách v účasti pôdohospodárstva a potravinárstva na ekonomike SR tak, že v roku 2017:

- podiel **pôdohospodárstva** na ekonomike SR **sa znížil** pri všetkých hodnotených ukazovateľoch, a to nasledovne: pri priemernej mzde (1,69 p. b.), medzispotrebe (0,21 p. b. v s. c.), pri medzispotrebe (0,18 p. b. v b. c.), pri HPH v stálych cenách (0,16 p. b.), pri zamestnanosti (0,14 p. b.), HPH v bežných cenách (0,07 p. b.) a THFK v bežných cenách (0,01 p. b.).
- podiel **potravinárstva** na ekonomike SR **sa znížil** pri THFK v bežných cenách (0,12 p. b.). (Vývoj pri ostatných ukazovateľoch sa pri potravinárstve nedá pre nedostupnosť údajov za rok 2017 vyhodnotiť, ale ilustratívne sú v tabuľke v texte uvedené údaje za rok 2016.)
- podiel **zahraničného obchodu agropotravinárstva SR** na zahraničnom obchode SR **sa znížil** tak na celkovom dovoze (0,28 p. b.) ako aj na celkovom vývoze (0,25 p. b.).

2. Ekonomická výkonnosť poľnohospodárstva a potravinárstva SR

2.1. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo, podľa predbežných údajov, dosiahlo za rok 2017 **kladný výsledok hospodárenia**, t.j. zisk pred zdanením vo výške 60,2 mil. €. V porovnaní s rokom 2016 sa jeho úroveň mierne zvýšila o 11,5 mil. € (23,6 %). Pozitívny vývoj bol ovplyvnený cenovým faktorom – **nárastom cien poľnohospodárskych výrobkov, pri hmotnostnom poklese hrubej poľnohospodárskej produkcie, najmä rastlinnej. Kladný výsledok hospodárenia bol dosiahnutý aj vplyvom stability vyplácania podpôr pri súčasne medziročnom zlepšení speňažovania živočíšnej produkcie, čo čiastočne vykompenzovalo celkový pokles tržieb z rastlinnej produkcie.** Bez podpôr by bola väčšina podnikov stratová. Rok 2017 bol vo výsledku hospodárenia pozitívnejší, nielen v porovnaní s predchádzajúcim rokom, ale aj s päťročným priemerom rokov 2012 – 2016 a výškou bol tretí najvyšší po roku 2000. Podiel celkových podpôr na výnosoch dosiahol 32,5 % a priamych platieb na výnosoch 17,2 %. Naďalej pretrvávali diferencie medzi úrovňou podpôr slovenského poľnohospodárstva a poľnohospodárstva krajín EÚ-15.

**Tabuľka 2: Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo
v mil. € bežné ceny, index v %, podiel v %**

Ukazovateľ	Priemer 2012 – 2016	2016	2017	Index	
				2017/2016	2017/ Ø2012 – 2016
Výnosy	2 461,5	2 298,4	2 389,4*	104,0	97,1
Náklady	2 422,6	2 249,7	2 329,2*	103,5	96,1
Výsledok hospodárenia *	38,9	48,7	60,2*	123,6	154,6
Pridaná hodnota	412,9	450,3	444,7	98,8	107,7
Tržby za vlastné výrobky	1 553,8	1 592,8	1 650,2	103,6	106,2
– z toho: rastlinné	872,6	927,2	921,0	99,3	105,5
živočišne	681,2	665,6	729,2	109,6	107,0
Tržby za tovar **	274,1	285,5	285,0	99,8	104,0
Nákladová rentabilita	1,6	2,2	2,6	–	–
Podpory spolu	764,3	694,7	776,1	11,7	1,5
Podiel celkových podpôr na výnosoch	31,0	30,2	32,5	–	–
Podiel priamych platieb na výnosoch	15,7	17,8	17,2	–	–
Podiel ziskových podnikov **	70	76	72	–	–

Prameň: ŠÚ SR, 2016, Ø 2012 – 2016, 2017 – Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4/2017, * predbežný údaj z IL MPRV SR, ** IL MPRV SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré faktory a to:

- rýchlejšia rast **výnosov** (4,0 %) ako **nákladov** (3,5 %) prispel k nárastu nákladovej rentability,
- variabilný vývoj **finančných objemov** produkčnej výkonnosti odvetvia t.j. pokles hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách (5,7 %), najmä pokles rastlinnej produkcie (10,8 %) a nižší nárast živočišnej produkcie (3,3 %),
- variabilný vývoj **hmotnostných objemov** produkcie v dôsledku poklesu vyprodukovaných množstiev v rastlinnej výrobe všetkých produkčne rozhodujúcich komodít (okrem ovocia) s najvyšším výpadkom produkcie obilnín (28,1 %) a cukrovej repy (18,3 %) a nárastu v živočišnej výrobe (4,6 %),
- **nárast tržieb za vlastné výrobky** v dôsledku zvýšenia cien poľnohospodárskych výrobkov (4,7 %) a to tak výrobkov rastlinnej výroby (4,4 %) ako aj živočišnej výroby (5,5 %), pri súčasnom poklese celkových tržieb za rastlinné výrobky (0,7 %) a výraznom náraste celkových tržieb za živočišne výrobky (9,6 %),

- **zvýšenie cien poľnohospodárskych výrobkov** (4,7%) a to tak rastlinnej (4,4 %) ako aj živočíšnej výroby (5,5 %), najväčší nárast cien rastlinných výrobkov bol u obilnín (7,5 %), a zo živočíšnych výrobkov u konzumných slepačích vajec (34,0 %) a surového kravského mlieka (11,0 %),
- **zvýšenie cien nákladových faktorov** pod vplyvom mierneho nárastu cien do dávok do poľnohospodárstva (0,5 %), najmä energií a mazív (11,3 %), strojov a zariadení (8,1 %) a poklesom cien hnojív a zlepšovadiel pôdy (9,0 %),
- **nárast podpôr** (11,7 %) v dôsledku ich zvýšenia zo zdrojov EÚ (11,6 %) a národných zdrojov SR (12,1 %),
- nárast podpôr pod vplyvom vyššieho nárastu finančných prostriedkov z PRV SR 2014 – 2020 (43,5 %) a nižšieho nárastu priamych podpôr (1,0 %),
- vyplatenie významnej časti podpôr za rok 2017 v prvom polroku 2017, ovplyvnilo výnosy a cash flow podnikov,
- **nepriaznivé klimatické podmienky** počas vegetácie, predovšetkým extrémne sucha ovplyvňujúce intenzitu výroby najmä v produkčných regiónoch Slovenska s dosahom na celkovú rastlinnú produkciu s výpadkom tržieb 20 mil. €, ale aj lokálny výskyt jarných mrazov postihol ovocné sady a vinice, porasty cukrovej repy a repky ozimnej a lokálne prívalové dažde v niektorých regiónoch Slovenska, a tiež škody spôsobené lesnou zverou najmä na repke olejnej,
- trend dominancie podielu rastlinnej (60,4 %) pred živočíšnou (39,6 %) produkciou,
- **pokles hektárových úrod väčšiny komodít rastlinnej výroby** s dosahom na zníženie ich naturálnej – hmotnostnej produkcie a to obilnín (28,1 %) z nich najmä pšenice (27,3 %), kukurice na zrno (37,7 %), cukrovej repy (18,3 %), zemiakov (25,5 %), olejní (0,3 %) okrem ovocia, zeleniny a muštového hrozna,
- **vyššia naturálna produkcia** takmer všetkých rozhodujúcich skupín jatočných zvierat a to jatočného hovädzieho dobytku (8,6 %), ošípaných (5,6 %), kôz (22,4 %), jatočnej hydiny (1,9 %), mlieka kravského (0,5 %), slepačích vajec (2,4 %), okrem produkcie jatočných oviec a produktov oviec.
- **stagnácia úrokových sadzieb** s dosahom na nárast celkových úverov (9,6 %), a tým zvýšenie nákladovosti úrokov,
- **riadenia rizík** manažérov podnikov s uplatnením racionalizačných opatrení vzhľadom na vývoj poľnohospodárskej produkcie, s dosahom na po-

kles zamestnancov (4,8 %) už druhý rok za sebou a tým celkovej agrárnej zamestnanosti,

- **riadenie rizikovosti cenových vplyvov** predaj – hedžing – poľnohospodárskych komodít na burze cez futures obchod, forwardové dohody o predaji produkcie v budúcnosti za vopred stanovené ceny, čo sa odrazilo v miernom zvýšení zásob poľnohospodárskych produktov (5,6 %),
- daňové zaťaženie poľnohospodárskych pozemkov,
- daňové licencie v závislosti od ročného obratu podnikov.

Poľnohospodárske podniky aj v roku 2017, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, optimalizovali nákladové faktory v snahe dosiahnuť priaznivejší výsledok hospodárenia. Ekonomika výrobných odvetví bola rozhodujúca pri zmenách výrobnjej štruktúry. Výnosy dosiahli úroveň 2 389,4 mil. €. Náklady dosiahli 2329,2 mil. € a rástli pomalším tempom (3,5 %) ako výnosy (4,0 %). Nárast cien vstupov, najmä energií, sa premietol do nákladovosti výnosov (99,6 €).

Tržby za predaj vlastných poľnohospodárskych výrobkov dosiahli úroveň 1 650,2 mil. €, z toho za predaj rastlinných výrobkov 921,0 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 729,2 mil. €. Medziročne vzrástli tržby o 3,6 %, čo súviselo najmä s rýchlejším nárastom tržieb za živočíšne výrobky (9,6 %), pretože tržby za rastlinné výrobky klesli (0,7 %). Pozitívne je, že sa zmenil trend nárastu živočíšnych výrobkov, ktorý bol dlhodobo kontinuálne nižší ako výrobkov rastlinnej výroby.

Priemerná úroveň výsledku hospodárenia (pred zdanením) na hektár poľnohospodárskej pôdy bola 85,9 €. V početnosti podnikov dominovali ziskové podniky (72 %), ktorých podiel sa medziročne znížil o 4 p. b. Vysoký podiel ziskových podnikov (47,1 %) dosiahlo v priemere zisk na podnik len do 80 tis. €. Pretrvávali rozdiely vo výsledku hospodárenia medzi podnikmi v rozdielnych prírodných podmienkach a v právnych formách. Už štvrtý rok sa uplatňujú daňové licencie právnických osôb, t.j. minimálna daň z príjmov v závislosti od ročného obratu a ostatných skutočností.

Na vytvorení zisku poľnohospodárstva sa až na 70,0 % podieľali vysoko ziskové podniky s ročným ziskom nad 280 tis. € na podnik, ktorých bolo 7,8 %. Ich podiel na výmere poľnohospodárskej pôdy dosahoval 14,3 %, na výrobe 28,6 % a celkových podporách 14,2 %. Do tejto skupiny patria aj podniky so značnou koncentráciou výmery poľnohospodárskej pôdy a tým následne aj podporami.

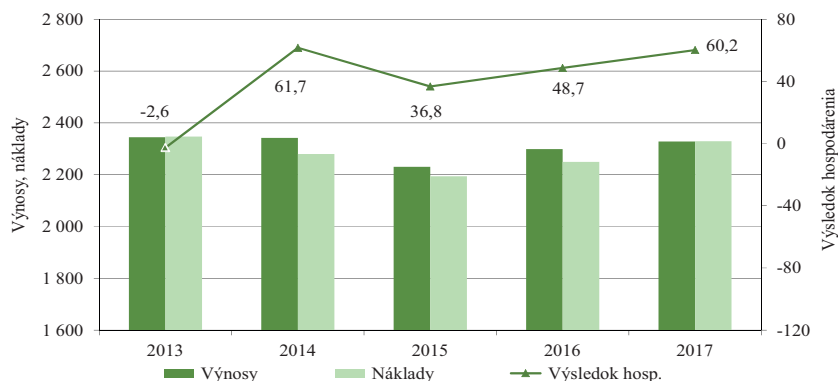

Stratové podniky v poľnohospodárstve dosiahli 28 % s rozdielnou úrovňou straty na podnik. Ich podiel sa medziročne zvýšil o 4 p. b. Osobitnú skupinu stratových podnikov tvorili vysoko stratové podniky s podielom 3,2 % so stratou 280 tis. € a viac na podnik. Táto skupina podnikov negatívne ovplyvňuje úroveň priemerného výsledku hospodárenia a prispieva k polarizácii výsledkov podnikov.

Disponibilná výrobná základňa, t.j. poľnohospodárska pôda poľnohospodárskych podnikov bola aj v roku 2017 predpokladom zabezpečenia dostatočnej domácej produkcie. Manažéri poľnohospodárskych podnikov riadili riziká spojené s volatilitou cien komodít a v snahe zabezpečiť odbyt produkcie, realizovali jej speňažovanie aj hedžingom cez futures trh, za vopred dohodnuté ceny. Na úrovni výrobkovej ekonomiky nebola dostatočná cenová úhrada nákladov realizáciou produkcie (produkty rastlinnej výroby), preto v snahe dosahovania efektívnosti podniky manažovali výrobu komodít a štruktúru výroby, tak aby nedochádzalo k nadbytku produkcie.

Poľnohospodárske podniky vo väčšine prípadov nedokázali vytvoriť efektívne odbytové organizácie, ktoré by boli schopné zabezpečiť pre spracovateľov suroviny v dostatočnom množstve, kvalite a so stabilnou celoročnou dodávkou. Len málo podnikov dokázalo vytvoriť fungujúce odbytové združenia ako je to v zemiakarstve, ovocinárstve, ale menej v sektore výroby mlieka a bravčového mäsa.

Graf 1: Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby, v mil. €

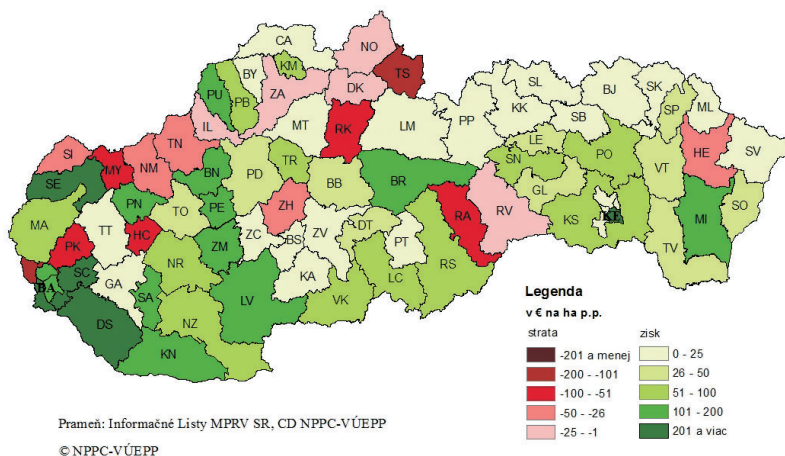

Prameň: ŠÚ SR (2012 – 2015), r. 2016 odhad NPPC - VÚEPP z IL MPRV SR
Vpracoval: NPPC - VÚEPP

Flexibilita pracovných síl bola naďalej manažovaná poľnohospodárskymi podnikmi vzhľadom na sezónnosť a štruktúru výroby. V kontexte s varírovaním produkčnej výkonnosti poľnohospodárskej výroby (zmenou štruktúry, preferencia monokultúr, pokles stavov hospodárskych zvierat) došlo k zníženiu zamestnanosti (4,8 %), k čomu prispela aj obnova materiálo-technickej základne, najmä investícií do strojov s dosahom na racionalizáciu výroby.

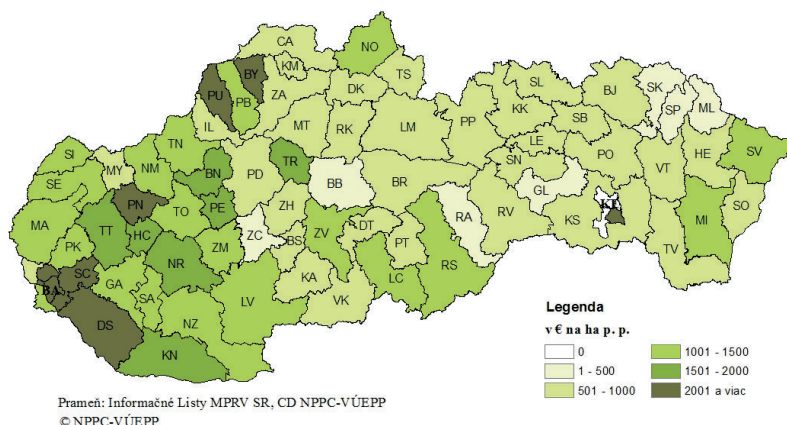
Mapa 1: Výsledok hospodárenia za právnické osoby za rok 2017
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Rozhodujúci produkčný ukazovateľ – výroba – bola v jednotlivých krajoch rozdielna. Jej úroveň bola v krajoch západného Slovenska 1,5 – 2 násobne vyššia ako v krajoch stredného a východného Slovenska, čo súvisí s výrobnými podmienkami. Medziročne sa zvýšila vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Trenčianskom (13,6 %), objemovo viac v krajoch západného Slovenska. Z hľadiska výroby boli rozhodujúce produkčné oblasti (Bratislavský, Trnavský a Nitriansky kraj), ktoré dosiahli aj najvyššiu produktivitu práce. K zvýšeniu produktivity práce prispeli, okrem nárastu výroby, aj racionalizačné opatrenia v oblasti pracovných síl a nákup vysokovýkonných strojov a zariadení.

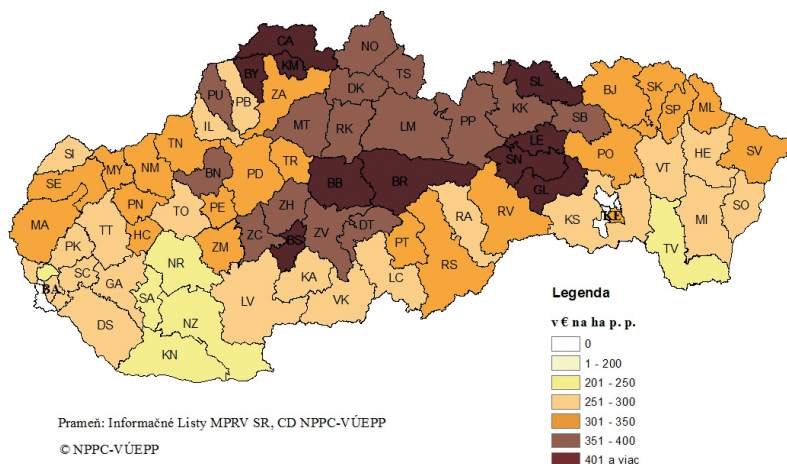

Mapa 2: Výroba poľnohospodárstva – právnické osoby za rok 2017
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Z regionálneho hľadiska neinvestičné podpory, prepočítané na hektár p. p., boli úrovňou vyššie v krajoch, resp. okresoch s horšími prírodnými podmienkami, najviac v severnejších okresoch.

Mapa 3: Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva – právnické osoby za rok 2017
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

V roku 2017 naďalej pretrvávali diferencie vo výsledku hospodárenia a ostatnými ekonomickými a finančnými ukazovateľmi medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami. Vyšší podiel ziskových podnikov mali obchodné spoločnosti (76 %) ako poľnohospodárske družstvá (64 %). Obidve právne formy hospodárenia dosiahli zisk, ale s rozdielnou medziročnou dynamikou jeho vývoja. Kým obchodné spoločnosti zvýšili výsledok hospodárenia, v poľnohospodárskych družstvách klesol.

Podpory boli poskytnuté podľa rovnakých kritérií a podmienok obidvom právnym formám, tak poľnohospodárskym družstvám ako aj obchodným spoločnostiam.

Tabuľka 3: Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby v €·ha⁻¹ p. p. , v %

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2016	2017	Index	2016	2017	Index	2016	2017	Index
Pridaná hodnota	288	305	105,9	276	253	91,7	296	349	117,9
Podpory spolu	305	315	103,3	317	321	101,3	292	307	105,1
neinvestičné podpory	295	304	103,1	310	314	101,3	279	292	104,7
Výroba	1 152	1 254	108,9	1 073	1 041	97,0	1 332	1 436	107,8
Nákladovosť výnosov	97,2	95,7	98,5	98,5	98,9	100,4	96,4	93,8	97,3
Zadlženosť majetku v %	47,2	46,8		37,8	38,8		53,6	52,0	-
Podiel ziskov podnikov v %	76	72	-	70	64		79	76	-

Prameň: Informačné listy CD MPRV SR, NPPC - VÚEPP

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Diferencie vo výsledkoch hospodárenia sú aj dôsledkom štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej výroby pred živočíšnou a vyššej úspornosti nákladových faktorov, najmä pracovných nákladov v obchodných spoločnostiach.

Poľnohospodárske družstvá sa v ostatných rokoch vnútorne premieňajú na kapitálové spoločnosti s majoritným majetkovým podielom len niekoľkých členov, podobne ako vo väčšine obchodných spoločností a podobne optimalizujú výrobnú štruktúru, redukujú pracovne náročnejšie odvetvia výroby, a tým zamestnanosť. Vyššia efektívnosť hospodárenia v obchodných spoločnostiach, je odrazom nielen úspor z rozsahu výroby s nižším podielom najmä živočíšnej výroby, úspor pracovných nákladov, ale aj 10,5-krát vyšších tržieb z predaja tovaru, ako v poľnohospodárskych družstvách.

Obchodné spoločnosti hospodárili efektívnejšie a dosiahli nižšiu nákladovosť výnosov (93,8 %) ako poľnohospodárske družstvá (98,5 %), ale

podiel pridanej hodnoty na výrobe bol vyšší v poľnohospodárskych družstvách (23,4 %) ako v obchodných spoločnostiach (19,1 %). Vyššiu nákladovosť výnosov v poľnohospodárskych družstvách ovplyvnila vyššia zamestnanosť v prepočte na 100 ha p. p. (2,4 osôb) ako v obchodných spoločnostiach (2,1 osôb), čo sa odrazilo vo vyšších mzdových nákladoch (21,7 %) ako aj vyššom podiele mzdových nákladov na celkových nákladoch v poľnohospodárskych družstvách (17,7 %) ako v obchodných spoločnostiach (9,9 %).

Vyššia úroveň výroby na hektár v obchodných spoločnostiach (37,9 %) ako v poľnohospodárskych družstvách je odrazom aj vyššej intenzifikácie výroby, vyjadrenej výrobnou spotrebou na tvorbe pridanej hodnoty (3,3 €), kým v poľnohospodárskych družstvách dosiahla 2,9 €. Vyššie intenzifikačné vklady v obchodných spoločnostiach boli podmienené aj dominantnejšou rastlinnou výrobou.

Aj v zadlžení majetku boli diferencie. Vyššia zadlženosť majetku v obchodných spoločnostiach (52,0 %), ako v poľnohospodárskych družstvách (38,8 %) je dôkazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností voči komerčným bankám z hľadiska cash flow a tým splácania najmä úverov.

Pretrvávajúce diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami sú spôsobené aj doznievajúcimi vplyvmi založenia obchodných spoločností, ktoré väčšinou vznikli z bonitných častí majetku poľnohospodárskych družstiev, bez prevzatia adekvátnych záväzkov voči bankám a obchodným partnerom ako aj bez vyrovnania podielov, čo prispelo k ich nižšej nákladovosti výroby.

V roku 2017 financovanie prevádzky poľnohospodárskych podnikov bolo zabezpečené z vlastných a cudzích zdrojov. Z cudzích zdrojov boli rozhodujúce **úvery**, ktoré sa medziročne zvýšili (9,6 %). Celkový objem úverov dosiahol 712,4 mil. €, z toho krátkodobé predstavovali 286,4 mil. €, strednodobé 170,8 mil. € a dlhodobé 255,3 mil. €. K nárastu úverov prispeli klesajúce úrokové sadzby. Podiel celkových úverov do odvetvia na celkových úveroch národného hospodárstva SR dosiahol 1,38 % a medziročne vzrástol (0,08 p. b.).

Poľnohospodárske podniky na zabezpečenie svojej finančnej disciplíny splácania záväzkov voči dodávateľom vstupov, daňovému úradu, sociálnej poisťovni, lízingovým spoločnostiam využívali krátkodobé úvery z komerčných bánk. Tento druh úverov patrí medzi najlacnejšie v súčasnosti s nízkou úrokovou sadzbou bez fixácie a najvýhodnejšie s jednoduchým zabezpečením cez priame platby.

V štruktúre celkových úverov dominovali krátkodobé úvery (40,2 %), ktoré boli rozhodujúce, najmä z hľadiska financovania prevádzky poľnohos-

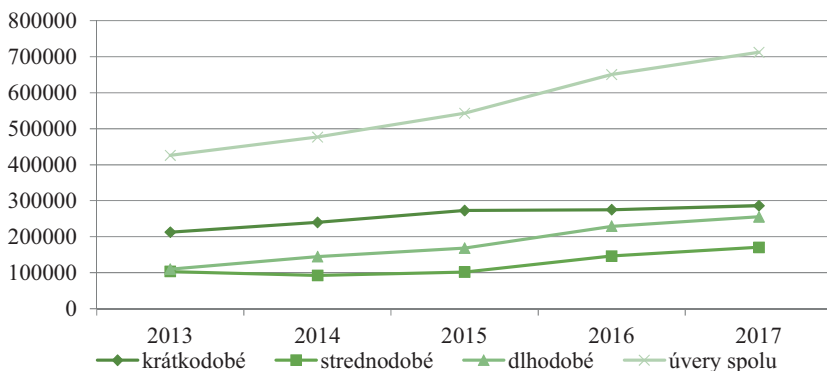

Tabuľka 4: Úvery za poľnohospodárstvo, v tis. €, index v %, podiel v %

Úvery	Priemer 2012 – 2016	2016	2017	Index	
				2017/2016	2017 / 2012 – 16
Krátkodobé	257 316	274 900	286 364	104,2	111,3
Strednodobé od 1 – 5 rokov	122 901	146 220	170 756	116,8	138,9
Dlhodobé nad 5 rokov	181 590	229 194	255 319	111,4	140,6
Spolu úvery	561 807	650 314	712 439	109,6	126,8
z toho: rizikové úvery	34 180	35 144	45 499	129,5	133,1
Podiel úverov odvetvia na úveroch národ. hospodárstva	1,16	1,30	1,38	-	-

Prameň: NBS, Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov, rok 2017 – predbežné údaje
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 2: Vývoj úverov do poľnohospodárstva v tis. €

Prameň: NBS
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

podárenských podnikov, na preklopenie časového nesúladu medzi potrebou financovania poľnohospodárskych aktivít a reálnym vyplatením podpory z Pôdohospodárskej platobnej agentúry. Poľnohospodárske podniky podporami z EÚ, alokovanými prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry, ručili za úvery z komerčných bánk a tak si udržali ekonomickú bonitu na úverovom trhu. Zárukami podniky zabezpečili úvery a znížili rizikovosť ich splácania.

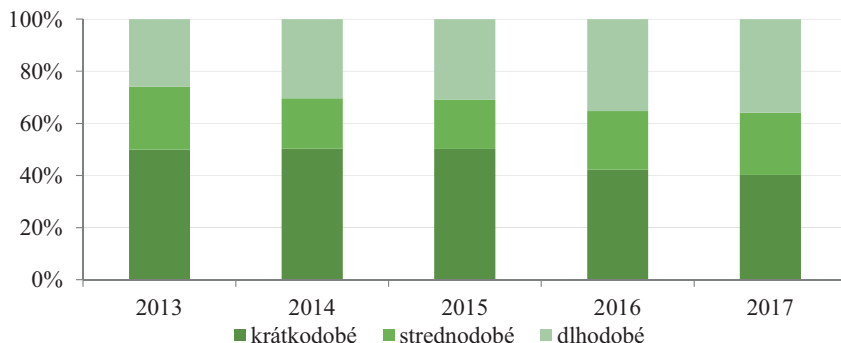
Išlo hlavne o plynulé financovanie v čase nevyhnutných výdavkov z dôvodu sezónneho charakteru poľnohospodárskej činnosti, hlavne v období zakladania úrody a zberových prác. Prostredníctvom tohto úveru, poľnohospodári mohli získať až 100 % úveru z predpokladaných priamych platieb na príslušný rok ešte pred ich vyplatením z PPA.

Najnižší podiel v štruktúre úverov mali strednodobé úvery (24,0 %) s dobou splatnosti od jedného do piatich rokov a ich objem medziročne vzrástol o 16,8 %, čo bolo najvyššie zvýšenie v porovnaní s ostatnými úvermi v štruktúre. Zvýšili sa aj dlhodobé úvery so splatnosťou viac ako 5 rokov v (11,4 %). Nárast strednodobých a dlhodobých úverov možno pripísať investíciám do dlhodobého hmotného majetku ako spoluúčasť na financovaní projektov PRV 2014 – 2020.

Rozhodujúce boli aj úvery na nákup poľnohospodárskej pôdy ako aj akvizíčné úvery na financovanie, resp. refinancovanie nákupu poľnohospodárskych firiem, ktoré majú v posledných rokoch narastajúci trend.

V porovnaní s päťročným priemerom rokov 2012 – 2016 sa úroveň celkových úverov do poľnohospodárstva v roku 2017 zvýšila o 26,8 %.

Graf 3: Štruktúra úverov v poľnohospodárstve v %

Prameň: NBS, Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov, rok 2016 – predbežné údaje
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Poľnohospodárske subjekty využívali aj v roku 2017 na financovanie prevádzky a investícií rôzne úverové produkty, ktoré ponúkajú takmer všetky banky. Išlo najmä o:

- krátkodobé preklenovacie úvery na prefinancovanie prevádzkových potrieb až do výšky nárokovateľných priamych platieb administrovaných Pôdohospodárskou platobnou agentúrou (PPA),
- krátkodobé preklenovacie úvery na financovanie projektu pred poskytnutím dotácie zo štrukturálnych fondov EÚ,
- investičný úver na nákup pozemkov na území Slovenskej republiky, ktoré sú určené na poľnohospodársku výrobu,
- investičný strednodobý a dlhodobý úver na obstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku, výstavbu prevádzkových priestorov, rekonštrukciu nehnuteľností alebo nákup technológií, strojov a zariadení,
- úvery na financovanie projektov v rámci PRV s podporou prostriedkov EÚ,
- úvery na financovanie dočasného uskladnenia úrody v súlade s ustanoveniami zákona o skladiskovom záložnom liste, tovarovom záložnom liste formou termínovaného alebo revolvingového úveru,
- investičné úvery na nákup vlastníckych podielov poľnohospodárskej pôdy.

Niektoré komerčné banky, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, poskytovali poľnohospodárskym subjektom dlhodobý investičný úver (maximálne na dobu 15 rokov) na kúpu poľnohospodárskej pôdy so záložným právom na nakupovanú pôdu, pôdu v spoluvlastníckom podiele, iný hnuťelný majetok, alebo iné formy zabezpečenia akceptované bankami. Požadovali splnenie určitých podmienok napr. špecializovaná rastlinná výroba sa musí vykonávať minimálne na 10 % z celkovej výmery, na ktorej poľnohospodársky subjekt vykonáva svoj predmet činnosti. Poľnohospodárska pôda je v súčasnosti menej využívaným zabezpečením pri poskytnutí úverov a to z dôvodu jej rozdrobenosti a neusporiadaných vlastníckych vzťahov. Väčšina poľnohospodárskych subjektov si poľnohospodársku pôdu prenajíma. Úvery bánk na nákup poľnohospodárskej pôdy sa pohybovali v rozpätí od 3 000 do 330 000 €, pri 10 – 20 % vlastných zdrojoch poľnohospodárskeho subjektu. O tento druh úverov sa v posledných rokoch zvýšil záujem.

Na nákup pôdy je v komerčných bankách k dispozícii viacej úverových produktov ako je Pôda, Moja Pôda, Moja Pôda pre mladých farmárov, Flexi Pôda.

Podnikateľské prostredie v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj **daňová politika**, ktorá je všeobecne platná pre národné hospodárstvo a neplatia pre odvetvie osobitné výnimky. V roku 2017 sa zvýšil celkový objem priamych daní. Poľnohospodárske podniky odvedli na priamych daniach do štátneho rozpočtu SR a do rozpočtov miest a obcí 60,8 mil. €, čo bolo o 11,7 % viac ako pred rokom.

Najvýraznejšie medziročné zvýšenie v objeme priamych daní bolo pri dani z príjmov právnických a fyzických osôb (31,6 %) a v porovnaní s priemerom predchádzajúcich piatich rokov o 43,3 %. Naďalej bol v platnosti aj inštitút daňovej licencie.

Objem daní z nehnuteľností bol takmer na úrovni minulého roka. Daň z pozemkov mala mierne rastúcu tendenciu nielen medziročne, ale aj v porovnaní s priemerom piatich rokov (2012 – 2016). Znížil sa výber cestnej dane (1,8 %).

V štruktúre priamych daní najvyšší objem dosiahla daň z nehnuteľností (32,7 mil. €) a z toho najmä daň z pozemkov (28,4 mil. €).

Objem platieb do fondov (sociálne poistenie, zdravotné poistenie) dosiahol 113,8 mil. € a medziročne sa zvýšil (9,0 %), najmä pod vplyvom nárastu miezd a povinných odvodov do fondov aj za pracovníkov na dohodu, pretože počet zamestnancov klesol.

Vplyvom klimatických zmien sa zvyšuje aj **rizikovosť poľnohospodárskej výroby**, ktorá je v súčasnosti riešená:

- systémovým nástrojom, t.j. poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach,
- podporou poistenia u vybraných špeciálnych plodín – vinohradov,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu – v prípade škôd nadmerného rozsahu nekrytých komerčným poistením.

Poistenie je dôležitým nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu poisťovní tvoreného zaplateným poistným poľnohospodárskymi podnikmi. Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky riešili vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, hedžingu komodít a futures obchodov na burze.

Podľa škodového priebehu bol rok 2017 rizikovo podpriemerný a zo zaplateného poistného na poistení majetku, plodín a zvierat bolo podnikom vyplatené cez polovicu náhrady škôd. Na poistnom zaplatili poľnohospodárske podniky komerčným poisťovniam 21,0 mil. € a na náhradách škôd dostali 10,1 mil. € (51,3 %). Najviac poistného bolo zaplatené na poistení majetku (13,5 mil. €), ale aj pri ňom dosahovala škodovosť 44,5 %. Najvyššia škodovosť bola pri plodinách 78,2 % a najnižšia pri zvieratách 8,1 %.

Pozitívne je, že v roku 2017 sa v porovnaní s priemerom ostatných piatich rokov zvýšili celkové náhrady škôd z komerčných poisťovní (36 %) a to

najmä pri plodinách (92,2 %), ktoré sú z hľadiska klimatických vplyvov najrizikovejšie. Škodovosť v živočíšnej výrobe klesla o 55,4 %, čo možno pripísať aj znižovaniu stavov hospodárskych zvierat a ich znižujúcej sa poistenosti (13,0 %). Z dlhodobého hľadiska klesá poistenosť plodín a zvierat a rastie poistenosť majetku (4,6 %). Poľnohospodárske podniky si prostredníctvom poistenia významne manažujú rizikovosť z hľadiska lokálneho, resp. plošného výskytu rizikových faktorov.

V rámci podporných opatrení bolo v roku 2017 schválených 45 žiadostí o podporu na poistenie úrody vinogradov a bolo poskytnuté 298,5 tis. €.

V roku 2017 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných 944 ***Samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) – fyzických osôb***, ktorí obhospodarovali 10,5 % poľnohospodárskej pôdy podľa evidencie LPIS. Výsledky hospodárenia SHR boli značne rozdielne v závislosti od veľkosti obhospodarovanej pôdy, ale väčšina podnikov bola zisková.

Podľa metodiky, nezohľadňujúcej osobný dôchodok roľníka vo výsledku hospodárenia, dosiahlo až 81,3 % podnikov SHR kladný výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky) v priemere 46,6 €·ha⁻¹ p. p., ktorý sa medziročne znížil (13,5 %). Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdajoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve), by SHR dosiahli stratu.

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (95,2 %) hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p. p. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy – výdaje) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere od 100 do 500 ha p. p., kde bol aj najvyšší podiel ziskových podnikov (84,7 %). Kladný výsledok hospodárenia bol dosiahnutý v priemere u všetkých intervalov výmery hospodárenia. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka bol výsledok hospodárenia podstatne nižší a v podnikoch hospodáriacich na malých výmerách do 50 ha p. p. boli SHR najviac stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň výsledku hospodárenia zvyšovala, čo predstavuje výhodu z rozsahu.

Výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť, ktorá sa medziročne len mierne zvýšila pri rýchlejšom poklese príjmov (0,6 %) ako výdavkov (0,1 %). Rozhodujúci vplyv mali aj podpory, bez ktorých by väčšina SHR bolo strátová, podobne ako pri právnických osobách.

Výsledok hospodárenia SHR v porovnaní s právnickými osobami ovplyvnili:

- nižšia nákladová náročnosť najmä v oblasti výdavkov na prácu, vplyvom nižších mzdových nákladov a tým aj odvodov do fondov (využívanie podnikov služieb a účtovne nezahrnutého osobného dôchodku do výdavkov),

- nižšia majetková vybavenosť HIM, a tým nižšie náklady na odpisy a jeho udržiavanie.

Medziročne klesli príjmy takmer pri všetkých príjmových položkách, okrem príjmov z predaja výrobkov a služieb, ktoré sú rozhodujúcou príjmovou položkou v štruktúre príjmov a dosiahli v ich štruktúre 59,0 %. V priemere dosiahli SHR na ha p. p. 1292 € príjmov a 1245 € výdavkov. K stabilizácii príjmov SHR prispela aj diverzifikácia služieb, najmä v agroturistike ako aj systém ekologického poľnohospodárstva, tak v rastlinnej ako aj v živočíšnej výrobe.

Tabuľka 5: Výsledok hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov poľnohosp. pôdy v € na ha p. p., index v %

Interval poľn. pôdy	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy - výdaje)			Výsledok hospodárenia (príjmy - výdaje - osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov	
	2016	2017	2016	2017	Index	2016	2017	2016	2017
do 50	340	267	67,5	120,1	177,9	-263,6	-276,2	97,6	95,2
nad 50 - 100	267	228	59,7	63,0	105,5	-56,4	-58,0	93,9	94,3
nad 101 - 500	401	404	49,5	37,2	75,2	8,4	-5,6	95,9	96,8
nad 500	41	45	57,6	48,6	84,4	47,7	37,5	95,6	96,8
Spolu	1049	944	53,9	46,6	86,5	-7,1	-12,2	95,9	96,4

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD NPPC - VÚEPP

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Medziročne vzrástli tržby z rastlinnej a živočíšnej výroby (7,5 %), predovšetkým u podnikov v systéme ekologického poľnohospodárstva (25,2 %). Napriek nárastu tržieb zo živočíšnej výroby SHR výrobné zameranie preferovali najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba a prinášala väčšie efekty. Z celkových tržieb dosahovali tržby z rastlinnej výroby až 86,9 %.

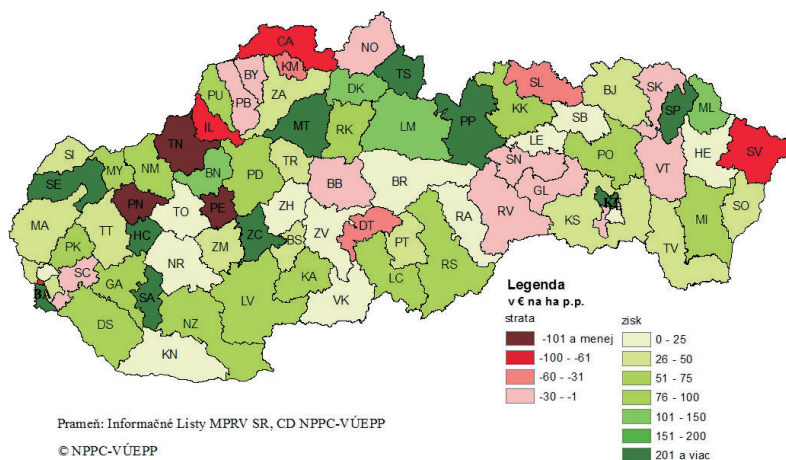
Celkové výdavky boli o 3,6 % nižšie ako príjmy. V štruktúre výdavkov najvyššiu položku tvorili najmä zásoby (44,8 %), ostatné výdavky a výdavky na služby. Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadá na mzdy (5,6 %) a platby poisťného a príspevky do fondov (3,9 %). Okrem zásob sa zvýšili všetky výdavkové položky najviac mzdy (13,7 %) a tým aj platby poisťného (7,9 %). Výdavky na prenájom poľnohospodárskej pôdy dosahovali len 3,2 %, pretože prevažná časť SHR hospodári na vlastnej pôde, čo je odlišné ako u právnických osôb, ktoré majú v prenájme rozhodujúci podiel (82,7 %) poľnohospodárskej pôdy.

Napriek zveľaďovaniu celkového majetku v predchádzajúcich rokoch, jeho hodnota sa v roku 2017 medziročne znížila (2,5 %) u všetkých veľkostných skupín podnikov okrem podnikov s výmerou nad 500 ha p. p., kde vzrástol (20,1 %). Pokles majetku nastal pod vplyvom zníženia jeho štruktúrne rozhodujúcej zložky a to dlhodobého hmotného.

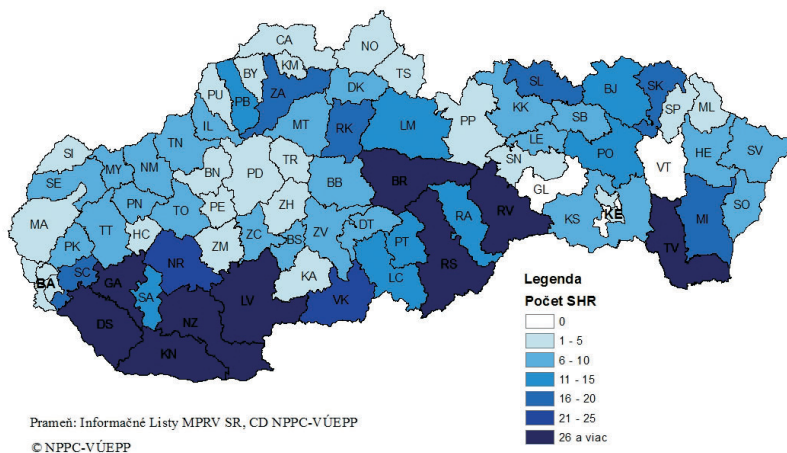
SHR financovali investície tak z vlastných ako aj cudzích zdrojov o čom svedčí aj zvýšenie záväzkov (12,9 %) najmä úverov (26,5 %). Zásoby klesli pod vplyvom poklesu všetkých ich zložiek najviac tovaru, materiálu a menej nedokončenej výroby. SHR sa nachádzali, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, v druhej platobnej neschopnosti s mierne vyšším objemom pohľadávok ako záväzkov. Objem peňazí na účtoch v bankách im medziročne klesol najviac v podnikoch s výmerami do 500 ha poľnohospodárskej pôdy.

Mapa 4: Výsledok hospodárenia SHR za rok 2017
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

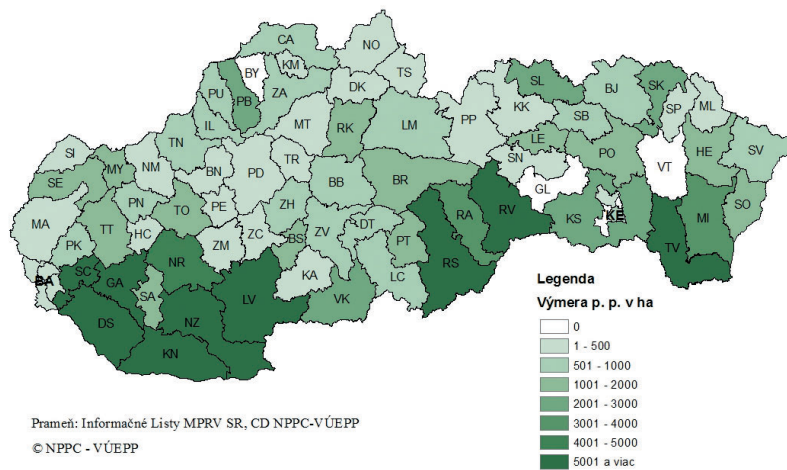

Mapa 5: Počet podnikov SHR v roku 2017

Mapa 6: Výmera pol'nohospodárskej pody obhospodarovaná SHR v roku 2017 (v ha)

Pôda a vlastnícke vzťahy k pôde

V roku 2017 výmera využitej poľnohospodárskej pôdy predstavovala 1 910 654 ha, a oproti predchádzajúcemu roku klesla o 8 824 ha (0,43 %). Zníženie výmery bolo zaznamenané vo všetkých druhoch pozemkov a to u trvalých porastov (3,16 %), ornej pôdy (0,33 %), trvalých lúk a pasienkov (0,72 %) aj domácich záhrad (0,09 %).

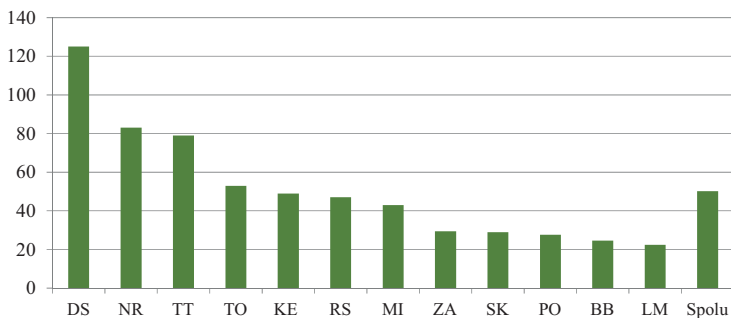
Tabuľka 6: Výmera pôdy v SR, v ha

Ukazovateľ	Ø 2012 - 16	2016	2017	Index 2017/2016	Index 2017/ /Ø 2012 - 2016
Využitá poľnohospodárska pôda	1 922 277	1 918 878	1 910 654	99,57	99,40
v tom: orná pôda	1 352 614	1 347 293	1 342 885	99,67	99,28
trvalé porasty ¹⁾	18 850	17 788	17 761	96,84	94,22
domáce záhradky	32 253	32 357	32 329	99,91	100,24
trvalé lúky a pasienky	518 547	521 441	517 679	99,28	99,83

Prameň: Štatistický úrad SR

Poznámka: ¹⁾ vinohrady, vinohradnícke plochy v rekultivácii, ovocné sady, chmeľnice, iné trvalé plodiny,
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 4: Priemerná výška nájomného vo vybraných okresoch SR v roku 2016 v € na ha p.

Prameň: dotazníkový prieskum NPPC - VÚEPP

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Priemerná výška nájomného, ktorú platili poľnohospodárske subjekty vo vybraných regiónoch Slovenska predstavovala 50,26 €/ha. Najvyššie nájomné za hektár prenajatej poľnohospodárskej pôdy platili poľnohospodárske subjekty v okrese Dunajská Streda 125,00 €/ha, Nitra 83,17 €/ha a Trnava

78,94 €·ha⁻¹. Naopak najnižšie nájomné platili poľnohospodárske subjekty v okresoch Liptovský Mikuláš 22,45 €·ha⁻¹, Banská Bystrica 24,70 €·ha⁻¹, Prešov 27,63 €·ha⁻¹ a Žilina 29,43 €·ha⁻¹.

V roku 2017 dosiahol počet pracujúcich v poľnohospodárstve **47,7 tis. osôb**, čo bolo medziročne menej o 4,8 %, t. j. o 2,4 tis. pracujúcich osôb⁴⁾.

Tabuľka 7: Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve v tis. osobách

Pracujúci v poľnohospodárstve	Ø 2012 – 16	2016	2017	Index 2017/2016	Index 2017/ /Ø 2012 – 2016
Pracujúci	51,2	50,1	47,7	95,2	93,1

Prameň: prepočty NPPC - VÚEPP podľa:

ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)

ŠÚ SR, Celková zamestnanosť (ESA 2010) podľa ekonomických činností (SK NACE Rev. 2)

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve⁵⁾ sa medziročne zvýšila (o 27,0 €), a dosiahla 729 €, čo bolo zvýšenie o 3,8 %. Výška dosiahnutej priemernej mzdy dosiahla 76,4 % mzdy v hospodárstve SR, čo znamenalo pokles o 0,6 p. b.

Poľnohospodárska prvovýroba a agropotravinársky trh

Podľa predbežných údajov za rok 2017 hrubá poľnohospodárska produkcia, vyjadrená v bežných cenách, v medziročnom porovnaní klesla o 5,7 % pri poklese hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 10,8 % a náraste hrubej živo-

4) V rámci zjednotenia metodiky zisťovania a zvýšenia validity údajov sa na základe konzultácií so ŠÚ SR pre výpočet zamestnanosti do roku 2013 použili údaje z VZPS a Európskeho systému národných a regionálnych účtov, ďalej len ESNÚ95. Zamestnanosť ESNÚ95 je vyjadrená počtom osôb zamestnancov a samozamestnávateľov, ktorí sú zapojení do výrobných činností spadajúcej do rámca výroby v SNÚ. Pri konštrukcii ukazovateľov účtov práce sa používa metóda bilancovania, t. j. bilancuje sa ponuka pracovných síl s dopytom. Ide o porovnávanie a harmonizovanie dát získaných z podnikových zisťovaní s dátami získanými z výberového zisťovania pracovných síl v domácnostiach tak, aby zodpovedali definíciám ILO a ESNÚ95. Podľa ESNÚ je zamestnanosť vyjadrená v domácom koncepte. V tomto koncepte sa získavajú dáta z podnikových zisťovaní.

Od 1. 9. 2014 bol pre podrobný opis ekonomiky v SR implementovaný medzinárodne porovnateľný účtovný rámec EÚ - Európsky systém národných a regionálnych účtov ESA 2010. Zmeny v metodike systému národných účtov ESA 2010 oproti doteraz používanej ESNÚ 95 (ESA 95) sú orientované na zachytenie zmien ekonomickej reality v podmienkach narastajúcej globalizácie. Manuál ESA 2010 bol uverejnený v Úradnom vestníku ako príloha A k Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 a prílohu B tohto nariadenia tvorí Program zasielania údajov ESA 2010.

5) Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2, bez podnikateľských príjmov, údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd

číšnej produkcie o 3,3 %. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie klesol podiel rastlinnej produkcie na 60,4 % pri súčasnom náraste živočíšnej produkcie, ktorej podiel dosiahol 39,6 %.

Hrubá poľnohospodárska produkcia, ocenená v stálych cenách roku 2010 klesla o 10,0 % pri poklese hrubej rastlinnej produkcie o 14,2 % a súčasnom poklese hrubej živočíšnej produkcie o 2,1 %. V štruktúre poľnohospodárskej produkcie v stálych cenách klesol podiel rastlinnej na 62,8 %, pri súčasnom náraste živočíšnej produkcie na 37,2 %.

Tabuľka 8: Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie v mil. €

Hrubá poľnohospodárska produkcia	Priemer 2012 – 2016	2016	2017**	Index 2017/16	Index 2017/Ø 2012 – 16	Štruktúra v %	
						2016	2017
Hrubá poľnohospodárska produkcia v bežných cenách	2 152,7	2 179,8	2 055,8	94,3	95,5	100,0	100,0
z toho: rastlinná	1 267,5	1 392,6	1 242,7	89,2	98,0	63,9	60,4
živočíšna	885,2	787,2	813,1	103,3	91,9	36,1	39,6
Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2010	1 935,1	2 151,7	1 935,5	90,0	100,0	100,0	100,0
z toho: rastlinná	1 162,4	1 416,7	1 215,9	85,8	104,6	65,8	62,8
živočíšna	772,7	735,0	719,6	97,9	93,1	34,2	37,2

Prameň: ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty NPPC - VÚEPP

** pozn.: 2. odhad 2017

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Rastlinná výroba

V roku 2017 výmera **osiatej plochy** poľnohospodárskymi plodinami medziročne klesla o 0,3 % (4,5 ha tis.) na 1 342,9 tis. ha. Pestovateľské plochy obilnín sa znížili o 4,1 % na 726,9 tis. ha, najmä raže o 19,2 % a pšenice o 10,3 %. Zvýšila sa pestovateľská plocha jačmeňa o 4,9, % a kukurice na zrno o 4,9 %. Výmera olejnín sa medziročne zvýšila o 15,3 % na 292,9 tis. ha.

Produkcia v hodnotovom vyjadrení medziročne klesla o 10,8 % (i napriek medziročnému nárastu cien rastlinných komodít o 4,4 %) hlavne v dôsledku medziročného poklesu všetkých rozhodujúcich plodín v naturálnom vyjadrení, a to obilnín o 28,1 %, cukrovej repy o 18,3 % a zemiakov o 15,5 %.

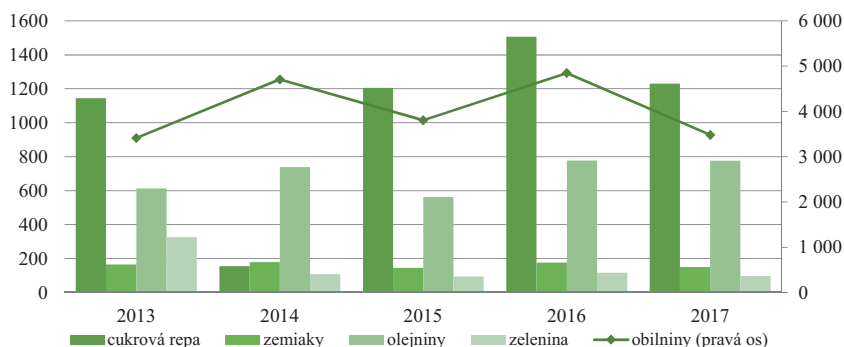

Tabuľka 9: Indexy medziročných zmien naturálnej produkcie hlavných plodín

Index	Obilniny	Z toho		Cukrová repa	Zemiaky	Repka olejná	Strukoviny	Zelenina
		pšenica	kukurica					
2017 /Ø (2012 - 2016)	87,9	92,7	79,0	97,7	90,1	125,6	148,9	98,2
2017/2016	71,9	72,7	62,3	81,7	84,5	104,2	98,1	83,1

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 5: Vývoj produkcie vybraných plodín v tis. t

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Živočíšna výroba

Živočíšna produkcia v hodnotovom vyjadrení medziročne vzrástla o 3,3 %, a to v dôsledku nárastu cien živočíšnych komodít o 5,5 % ako aj nárastu naturálnej produkcie jatočných zvierat spolu o 2,9 %. Vzrástla produkcia jatočných ošípaných o 7,4 %, jatočnej hydiny o 1,9 %, konzumných vajíčok o 2,4 %, kravského mlieka klesla o 0,5 %. Produkcia jatočného HD klesla o 8,5 %.

Medziročne sa znížil počet kusov **hovädzieho dobytku** na 439,8 tis. (1,4 %), z toho počet kráv vzrástol na 194,7 tis. ks (0,2 %). Výroba kravského **mlieka** vzrástla o 0,5 % na 938,0 tis. t. Počet **ošípaných** dosiahol 614,4 tis. ks, čo bolo medziročne viac o 4,9 %. Počet **oviec** klesol o 1,0 % na 365,3 tis. ks. Počet **kôz a capov vzrástol** o 2,0 % na 37,1 tisíc. Počty **hydiny** spolu dosiahli 13 353,8 tis. ks, čo bolo medziročne viac o 10,1 %. Počet koní klesol o 4,1 % na 6,1 tis. ks.

Tabuľka 10: Indexy medziročných zmien naturálnej produkcie hlavných komodít

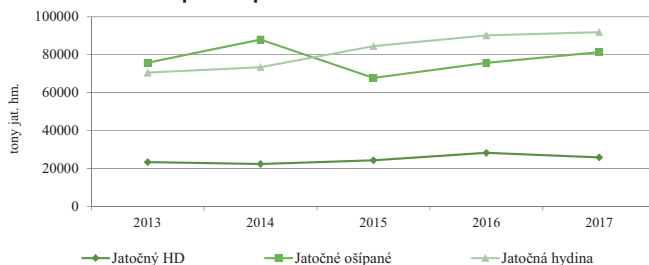
Index	Jatočné zvieratá spolu *	z toho			Kravské mlieko
		Hovädzí dobytok	Ošipané	Ovce	
2017/ Ø (2012 - 16)	106,2	108,6	105,6	89,3	99,1
2017/16	102,9	91,5	107,4	89,4	100,5

Index	Jatočná hydina	Konzum. vajcia	Ovčie mlieko	Ovčia vlna
2017/ Ø (2012 - 16)	116,4	106,1	108,4	93,3
2017/16	101,9	102,4	99,5	95,1

Prameň: Živočišná výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1-12, Odhad samozásobenia

*) Hrubá domáca produkcia = zabíjanie na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

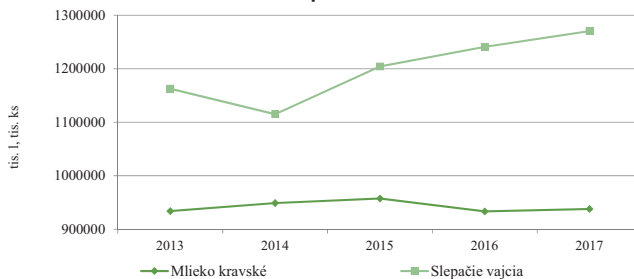
Graf 6: Hrubá domáca prod. jat. zvierat v SR

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 7: Produkcia krav. mlieka a vajec v SR

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Cenový vývoj na agropotravinárskom trhu

Ceny vstupov do poľnohospodárstva sa v roku 2017 medziročne mierne zvýšili (0,5 %). Najvýraznejšie vzrástli ceny energií a mazív (11,3 %), z toho najmä ceny mazív až o 45,2 %. Zvýšili sa aj ceny motorovej nafty (18,6 %) a benzínu (16,1 %). Ceny poľnohospodárskych strojov a zariadení vzrástli o 8,1 %. Naopak najvýraznejší medziročný pokles cien bol zaznamenaný u hnojív a zlepšovadiel pôdy (9 %).

Ceny poľnohospodárskych komodít medziročne vzrástli o 4,7 %. **Ceny rastlinných komodít** medziročne vzrástli o 4,4 %, pričom v celej skupine obilnín sa zvýšili o 7,5 %. Medziročne klesli ceny cukrovej repy (9,4 %) a zemiakov (12 %).

Tabuľka 11: Indexy cien rastlinných výrobkov

Index	Rastlinné výrobky spolu	Z toho:					Ovocie	Zelenina
		Obilniny	Strukoviny jedlé	Olejniný	Zemiaky	Cukrová repa		
2017/2010	101,3	100,4	91,1	110,0	93,0	69,0	109,8	101,7
2017/2016	104,4	107,5	101,7	102,4	88,0	90,6	107,3	99,1

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Ceny živočíšnych komodít medziročne vzrástli o 5,5 %. Celkový nárast cien živočíšnych komodít bol ovplyvnený najmä zvýšením cien jatočných ošípaných (7,8 %), konzumných slepačích vajec (34,0 %) a kravského mlieka (11,0) %.

Tabuľka 12: Indexy cien živočíšnych výrobkov

Index	Živočíšne výrobky spolu	Z toho:						
		Jat. HD vrátane teliat	Jatočné ošípané	Jatočné ovce a jahňatá	Kravské mlieko	Jatočná hydina	Slepačie vajcia	Ovčie mlieko
2017/2010	113,0	106,9	108,4	96,7	117,7	105,0	121,0	119,0
2017/2016	105,5	101,0	107,8	91,3	111,0	98,2	134,0	96,9

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku boli v roku 2017 o 1,6 % vyššie, čo bolo ovplyvnené medziročným rastom cien mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (4,8 %), ako aj mliečnych výrobkov (4,5 %).

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov medziročne vzrástli o 4,0 %. Rástli spotrebiteľské ceny takmer u všetkých druhov potravín, najvýraznejšie ceny čerstvého masla (28,8 %), čo ovplyvnil rast cien masla najmä v druhom polroku 2017.

Tabuľka 13: Vývoj súhrnných cenových indexov

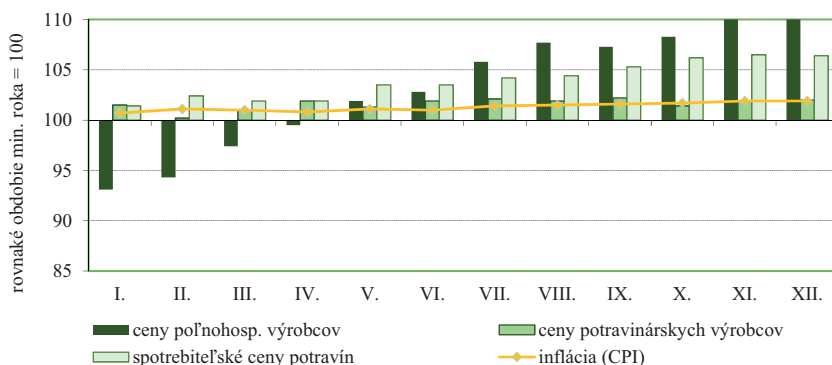
Index	Priemyselná výroba	Vstupy do poľnohospodárstva	Poľnohospodárske výrobky	Výroba potravín	Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	Inflácia (CPI)
2017/2010	98,3	100,0	107,2	104,5	104,1 *	101,1 *
2017/2016	102,6	100,5	104,7	101,6	104,0	101,3

* 2017/december 2016

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 8: Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2017

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Vplyv poľnohospodárstva na kvalitu ovzdušia a vodných zdrojov

Poľnohospodársky sektor tvorí približne 7,6% podiel na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR. V roku 2016 sa podľa SHMÚ medziročne zvýšil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 4,1 % na úroveň 2 660,5 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2005 sa mení len minimálne.

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy z celkového objemu emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 68,4 %. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 31,6 %. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali nosnice (27,0 %), HD (19,19 %) a ošípané (16,3 %). Amoniak emitovaný z poľnohospodárstva sa na národnom súčte NH_3 podieľa majoritným podielom - 95,1 %.

2.2. Potravinárstvo

Podľa **predbežných údajov** Štatistického úradu SR dosiahol v roku 2017 potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) kladný **výsledok hospodárenia** pred zdanením vo výške 163,2 mil. €.

Tabuľka 14: Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov v mil. €, index v %

Ukazovateľ	Ø 2011 - 2015	2016	2016 p	2017 p	Index 2017p/16p	Index 2016 /Ø 2011 - 2015
Výnosy	4 417,46	4 196,49	4 258,3	4 386,0	103,0	95,0
Náklady	4 314,32	4 052,33	4 085,9	4 222,8	103,4	93,9
Výsledok hospodárenia	103,15	144,16	172,3	163,2	94,7	139,8

Prameň: ŠÚ SR, Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov

p = z výkazníctva ŠÚ SR s predbežnými výsledkami

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Na výrobe výrobkov potravinárstva SR mali rozhodujúci podiel podniky s 20 a viac⁶⁾ zamestnancami (284 podnikov), ktoré vytvorili kladný výsledok hospodárenia na úrovni 154,0 mil. €, ktorý medziročne klesol o 24,3 mil. € (13,7 %). Z celkového počtu podnikov ziskové podniky predstavovali 68,0 % a vytvorili zisk v objeme 178 mil. € a strata stratových podnikov predstavovala -26 mil. €. Podiel ziskových podnikov medziročne klesol (o 0,3 p. b.).

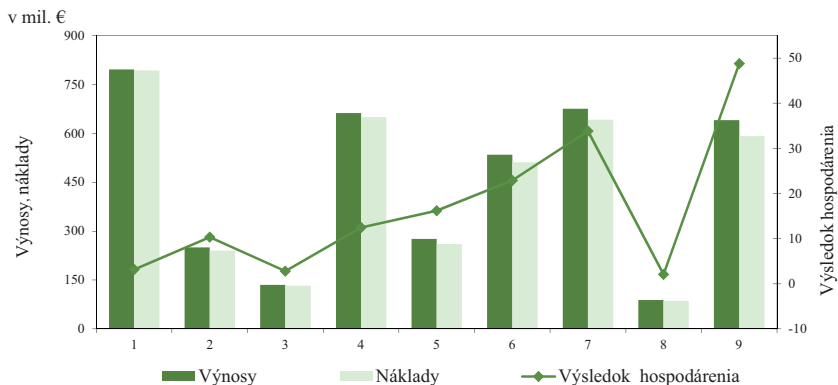
Najvyšší **kladný výsledok hospodárenia**⁷⁾ dosiahol odbor výroby nápojov (49 mil. €), významnejšiu úroveň tiež odbor výroby ostatných po-

6) Výkaz Prod 3-04 – zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly

7) pred zdanením (predbežný údaj ŠÚ SR)

Graf 9: Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2017

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov

- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov
- 7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

travinárskych výrobkov⁸⁾(34 mil. €), výroba pečiva a múčnych výrobkov (24 mil. €), výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (16 mil. €), výroba mliečnych výrobkov (12 mil. €), spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov⁹⁾(10 mil. €).

V odvetví sa v priemere na 100 € výnosov vynaložilo 96,2 € nákladov, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo zvýšenie nákladovosti výnosov o 0,7 €.

Najvyššia úroveň **nákladovosti výnosov** bola v odbore spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (99,6 €) a vo výrobe mliečnych výrobkov (98,1 €). Najnižšiu úroveň nákladovosti výnosov a zároveň nižšiu ako priemer odvetvia dosiahol odbor výroby nápojov (92,4 €).

8) odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukrovíniiek; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených

9) odbor rybný s tukovým je spočítaný z dôvodu zachovania anonymity údajov

Pridaná hodnota sa medziročne v odvetví zvýšila o 2,0 % a dosiahla 787 mil. €. Najvýraznejšie sa pridaná hodnota zvýšila v odbore výroby mliečnych výrobkov (15,1 %), vo výrobe mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov (11,5 %) a v spracovaní a konzervovaní rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (10,8 %).

V odvetví **výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov** v roku 2017 sa výroba potravinárskych výrobkov, vyjadrená indexom priemyselnej produkcie podľa ŠÚ SR, medziročne zvýšila.

Tabuľka 15: Priemyselná produkcia vo výrobe potravín, nápojov a tabak. výr.

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2015	2016	2017
očistený o vplyv počtu pracovných dní	100,4	100,0	101,7
neočistený o vplyv počtu pracovných dní	100,5	100,1	101,4

Prameň: ŠÚ SR – www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 30. 4. 2018

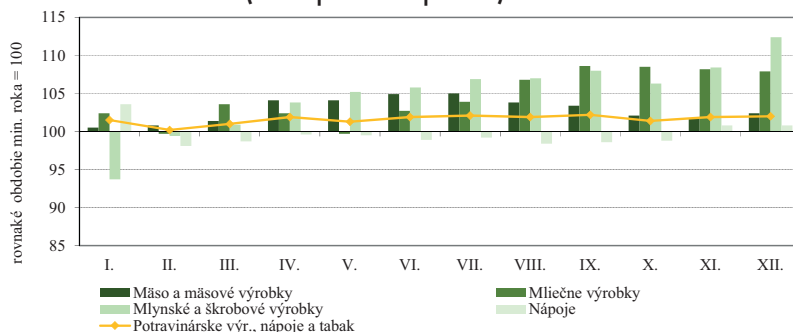
Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ;

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Na základe predbežných údajov ŠÚ SR produkcia v odvetví výroby potravín a nápojov, za podniky s 20 a viac zamestnancami, vyjadrená ukazovateľom hrubý obrat v roku 2017 dosiahla 3 273 mil. €, čo predstavovalo jej medziročný nárast o 3,4 %.

Ceny výroby potravín, nápojov v roku 2017 vzrástli o 1,6 %. Najvýraznejší vplyv na celkový medziročný rast cien potravín mal rast cien mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (4,8 %), ako aj mliečnych výrobkov (4,5 %), a to najmä v druhom polroku 2017. V porovnaní s predchádzajúcim rokom boli v roku 2017 vyššie aj ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,8 %). Ceny spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny sa medziročne zvýšili o 1,3 % a ceny ostatných potravinárskych výrobkov o 1,5 %. Ceny výroby pečiva a múčnych výrobkov sa stabilizovali a takmer stabilné zostali aj ceny výroby rastlinných a živočíšnych olejov, tukov s poklesom o 0,8 % a výroby nápojov s poklesom iba o 0,4 %. Ceny výroby a prípravy krmív pre zvieratá medziročne klesli o 1,8 %.

Graf 10: Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2017 (bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín¹⁰⁾ sa medziročne zvýšila o 52,0 € a dosiahla 887 €, čo bolo zvýšenie o 6,2 %. Výška dosiahnutej priemernej mzdy dosiahla 81,0 % mzdy v národnom hospodárstve, čo znamenalo zvýšenie o 0,6 p. b.

Tabuľka 16: Vývoj počtu zamestnancov v potravinárskej výrobe, v tis. osôb

Pracujúci v potravinárskej výrobe	Ø 2012 - 16	2016	2017	Index 2017/2016	Index 2017/Ø 2012 - 2016
Pracujúci spolu	52,9	54,4	50,5	92,8	95,5

Prameň: ŠÚ SR, VZPS; Vypracoval: NPPC - VÚEPP

V roku 2017 k najväčšiemu úbytku pracujúcich v rámci divízie potravín došlo v triede spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov.

Spotreba potravín

V roku 2017 medziročne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosi o 3,7 kg. Nárast spotreby hovädzieho mäsa pokračoval a jeho spotreba vzrástla o 0,1 kg na 4,9 kg na osobu, čo je pozitívne vzhľadom na odporúčané dáv-

10) Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2, bez podnikateľských príjmov, údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd za súbor podnikov s 20 a viac zamestnancami, organizácie finančného sprostredkovania a všetky nepodnikateľské organizácie bez ohľadu na počet zamestnancov a podniky s počtom zamestnancov nižším ako 20, ktoré dosahujú ročnú produkciu 5 miliónov eur a viac.

ky potravín (ODP), keďže jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Vzrástla aj spotreba hydiny o 3,5 kg na 20,4 kg. Spotreba bravčového mäsa vzrástla o 0,1 kg na 35,5 kg na osobu.

Negatívnym trendom je pokles spotreby zeleniny o 3,5 kg, obilnín v hodnote múky o 2,4 kg a mliečnych výrobkov o 0,1 kg na osobu. Naopak, pozitívnym javom je nárast spotreby zemiakov o 0,8 kg, rýb o 0,3 kg a ovocia o 0,1 kg na osobu.

**Tabuľka 17: Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR
v kg na osobu**

Druh potravín	Skutočnosť					Rozdiel 2017 – 16	ODP ³⁾	Prípustný interval rac. spotreby
	2013	2014	2015	2016	2017 odhad			
Mäso v hodn. na kosti	53,3	47,9	50,6	58,4	62,1	3,7	57,3	51,6 – 63,0
Ryby	5,1	5,4	5,3	5,1	5,4	0,3	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	158,5	166,8	169,2	176,2	176,1	-0,1	220,0	206,0 – 240,0
Obilniny v hodn. múky	81,0	79,8	81,2	78,9	76,5	-2,4	98,5	94,0 – 103,0
Tuky spolu	22,2	20,6	21,1	22,1	21,6	-0,5	22,0	19,8 – 23,1
Zemiaky	47,4	47,0	48,9	47,7	48,5	0,8	80,6	76,3 – 84,9
Strukoviny	1,3	1,3	1,5	1,7	1,5	-0,2	2,6	2,1 – 3,2
Zelenina ¹⁾	104,7	104,7	100,9	108,2	104,7	-3,5	127,9	116,9 – 138,9
Ovocie ²⁾	54,9	60,8	65,7	60,4	60,5	0,1	96,7	86,7 – 106,7

Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2017 = predbežný údaj ŠÚ SR

¹⁾ zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej; ²⁾ ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov; ³⁾ ODP = odporúčaná dávka potravín

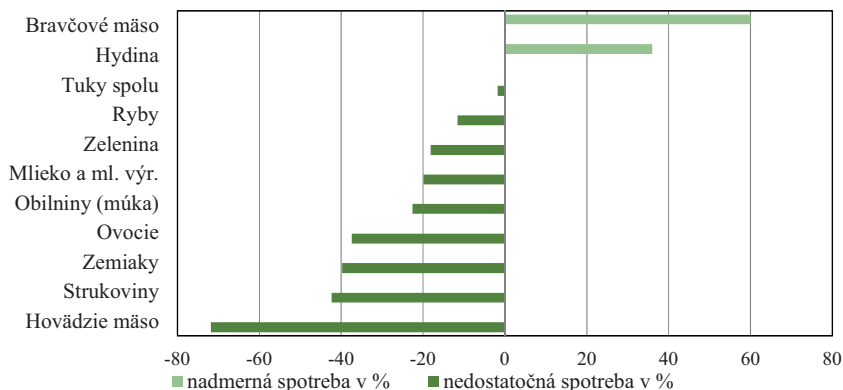
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse a hydine, kde spotreba prevyšuje ODP o 60,0 % a 36,0 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané výživové dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (nižšia o 71,8 %), ale i strukovín, ovocia a zeleniny.

Orgánmi úradnej kontroly potravín v SR sú orgány štátnej veterinárnej a potravinovej správy a orgány štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva. Úradná kontrola potravín sa v SR vykonáva v zmysle zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov v prípade surovín a potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu, zákona č. 39/2007 Z. z.

Graf 11: Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín za rok 2017v %

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2017 – odhad ŠÚ SR, prepočty NPPC - VÚEPP
Vypracoval: NPPC – VÚEPP

o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov v prípade produktov živočíšneho pôvodu a zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hlavným cieľom úradných kontrol potravín bolo overovanie dodržiavania právnych predpisov na zabezpečenie eliminácie nedostatkov u potravín vyrobených na našom území, zabránenie vstupu rizikových potravín z tretích krajín, ako i odhaľovanie zavádzania a klamaní spotrebiteľov a falšovanie potravín tak, aby bola zabezpečená ochrana zdravia ľudí a záujmov spotrebiteľov EÚ.

V roku 2017 orgány úradnej kontroly potravín (ŠVPS SR a ÚVZ SR) celkovo skontrolovali 35 599 objektov, čo je 37,13 % z celkového počtu. Bolo vykonaných 105 316 kontrol, najviac v maloobchode (37 312 – 35,63 %), v sektore služieb (31 667 – 30,07 %) a u výrobcov a baliarní (21 123 – 20,06 %). V roku 2017 boli zistené nedostatky u 7599 objektov z 35 599 kontrolovaných objektov, čo je 21,35 %. Nedostatky boli zistené v celkovej hygiene v objektoch – 11 144 – 31,30 %, čo je zlepšenie oproti roku 2016 o 6,06 %. Pri uplatňovaní systému HACCP boli nedostatky v 2854 objektoch – 8,02 %, čo je navýšenie oproti roku 2016 o 4,32 %, v označovaní potravín v 1834 objektoch – 5,15 % a predaj po dobe spotreby/minimálnej trvanlivosti bol zistený v 2 357 objektoch – 6,62 %, čo je oproti roku 2016 zlepšenie o 0,39 %.

Z hľadiska jednotlivých sektorov bolo najviac nedostatkov v maloobchode až u 3 701 objektoch – 48,70 %, oproti roku 2016 to je nepatrné zhoršenie o 0,43 %. Nedostatky sa týkali hlavne celkovej hygieny, predaja tovaru po dobe spotreby/minimálnej trvanlivosti a označovania výrobkov. V sektore služieb boli nedostatky u 2 472 objektov 32,53 %, čo predstavuje nepatrné zlepšenie oproti roku 2016 o 2,02 %, pričom nedostatky sa týkali celkovej hygieny, skladovania potravín, systému HACCP a manipulácie s potravinami.

V súvislosti s kvalitou potravín rezort MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to „Značka kvality SK“ a „Politika kvality EÚ“.

V roku 2017 boli inšpektormi RVPS vykonané aj kontroly výrobkov, uchádzajúcich sa o udelenie **Značky kvality SK**, keďže podľa „Zásad posudzovania a udeľovania Značky kvality SK na poľnohospodárske produkty a potraviny“, vykonávajú kontrolu dodržiavania podmienok pre udeľovanie značky u registrovaných výrobkov orgány Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky.

Spolu bolo vykonaných 52 kontrol pred udelením, pri ktorých bolo skontrolovaných 156 výrobkov rastlinného a živočíšneho pôvodu.

Udelenie Značky kvality SK sa uskutočnilo v rámci výstavy Danubius – Gastro 2017, pričom pred jej udelením bolo skontrolovaných 23 prevádzkovateľov a 79 výrobkom bola udelená Značka kvality SK. Pri príležitosti výstavy Agrokomplex 2017 bolo pred udelením prekontrolovaných 29 prevádzkovateľov a spolu bolo 79-tim výrobkom rastlinného a živočíšneho pôvodu udelená Značka kvality SK.

„**Politika kvality EÚ**“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povesť tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné označenie CHZO –
(Protected geographical indication – PGI)

Chránené označenie pôvodu CHOP –
(Protected designation of origin – PDO)

Zaručená tradičná špecialita ZTS –
(Traditional speciality guaranteed – TSG)

Aktuálne má SR zapísaných 19 názvov výrobkov v Registri chránených označení Európskej komisie.

V roku 2017 bolo v obchodnej sieti vykonaných spolu 1500 úradných kontrol, pri ktorých boli skontrolované potraviny rastlinného aj živočíšneho pôvodu s chráneným označením. Spolu bolo prekontrolovaných 3 963 výrobkov.

Prekontrolovaných bolo 697 výrobkov s chráneným označením pôvodu, 2 709 výrobkov s chráneným zemepisným označením a 557 výrobkov s označením zaručená tradičná špecialita. V prípade potravín živočíšneho pôvodu boli zistené nedostatky v prípade Spišských párkov a pri syre GranaPadano. V prípade potravín rastlinného pôvodu boli zistené nedostatky pri Skalickom trdelníku a Žitavskej paprike.

3. Rozvoj vidieka

Projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020

PPA v roku 2017 pokračovala v zjednodušovaní postupov, ktoré prispelo k urýchleniu procesov administrácie žiadostí o projektové podpory. Počas roka 2017 boli kapacity PPA vo veľkej miere zaťažené vyhodnocovaním žiadostí o NFP prijatých vo výzvach zverejnených v predchádzajúcich dvoch rokoch. Uvedené spôsobilo zverejnenie menšieho počtu výziev v roku 2017. Bolo prijatých 1 616 ŽoNFP, čo pri rovnakom počte zamestnancov vyhodnocujúcich žiadosti ako v predchádzajúcom roku zlepšilo situáciu iba čiastočne. PPA vyhlásila 6 výziev, k 6 podopatreniam:

- 4.3 – Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou a / alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva – časť C) Vypracovanie a vykonanie projektov pozemkových úprav, (otvorená).
- 5.1 – Podpora na investície do preventívnych opatrení zameraných na zníženie následkov pravdepodobných prírodných katastrof, nepriaznivých poveternostných udalostí a katastrofických udalostí, (otvorená).
- 6.3 – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov, (otvorená).
- 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania, alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry, (uzavretá).
- 8.6 – Podpora investícií do lesníckych technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a ich uvádzania na trh, (otvorená).
- 19.2 – Podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou (uzavretá).

Priemerná úspešnosť žiadateľov za všetky výzvy je na úrovni 38,40 %.

Čerpanie prostriedkov z PRV SR 2014 – 2020 na projektové opatrenia bolo k 31.12.2017 vo výške 12,7 % z celkových limitov na tieto opatrenia programu. Nižšie čerpanie je spôsobené možnosťou podať žiadosti o platbu iba na obmedzené množstvo opatrení a po splnení všetkých podmienok na podanie ŽoP vrátane kontroly dodržania podmienok obstarávania a podmienky uzatvorenia záložnej zmluvy vo väčšine financovaných opatrení.

ŽoP mali vzostupnú tendenciu podávania. V roku 2017 bolo prijatých celkovo 628 ŽoP a oproti predchádzajúcemu roku tu bol nárast o 181 ŽoP. Vyplatených ŽoP bolo v roku 2017 celkovo 355 v celkovej sume 103 032 627,01 €, čo

bolo medziročne o 93 ŽoP viac. Žiadosti o záložné právo majú stúpajúci trend, nakoľko žiadatelia už realizovali minimálne časť schváleného projektu a záložná zmluva je podmienkou pri podaní ŽoP. V súvislosti s administráciou veľkého množstva projektov PPA v roku 2017 prijala 234 žiadostí o zmenu projektu, čo neúmerne oneskoruje vyplácanie platieb. V roku 2017 bolo prijatých 141 žiadostí o záložné právo, čo je o 80 viac ako predchádzajúci rok. Tento trend bude pokračovať priamo úmerne s počtom podaných ŽoP. V roku 2017 sa administrovalo za PRV SR 2014 – 2020 veľké množstvo odvolaní a podnetov na preskúmanie rozhodnutí mimo odvolacieho konania hlavne v rámci opatrenia 6.1. „Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“.

Neprojektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020

V roku 2017 boli vyplatené podpory na neprojektové opatrenia:

Platba v rámci sústavy Natura 2000 na poľnohospodársky pozemok (Opatrenie 12.1.) boli vyplatené v zmysle § 7 nariadenia vlády SR č. 75/2015 Z. z. z 8. apríla 2015, spolu 11 948,92 €, z toho: 8 961,62 € z EÚ a 2 987,30 € spolufinancovanie zo SR .

Platba pre oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami (ANC) – (Opatrenie 13) boli vyplatené v zmysle § 3 nariadenia vlády SR č. 75/2015 Z. z. z 8. apríla 2015. Vyplatená suma za rok 2017 predstavovala spolu: 36 598 865,26 €, z toho: 27 240 874,94 € z EÚ a 9 357 990,32 zo SR.

V roku 2017 sa nevyplácali neprojektové opatrenia na:

Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy (Opatrenie 8.1.), Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (Opatrenie 10), Ekologické poľnohospodárstvo (Opatrenie 11), Platba v rámci sústavy Natura 2000 na lesný pozemok (Opatrenie 12.2.), Platba na dobré životné podmienky zvierat (Opatrenie 14), Platba na lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochranu lesov (Opatrenie 15).

OP RH 2014 – 2020

Realizácia operačného programu OPRH 2014 – 2020 začala v roku 2016 vyhlásením prvých výziev. V roku 2017 PPA vyhlásila jedno vyzvanie Technická pomoc – Vyzvanie č. OPRH-TP-A6-2017-01, ktoré je otvorené. Zároveň bolo k 31.12.2017 otvorených 12 výziev:

- 6 výziev k Opatreniu 2.2.1 Produktívne investície do akvakultúry (čl. 48.1. a, c, d, f, g, h),

- 2 výzvy k Opatreniu 2.3.1 Produktívne investície do akvakultúry (čl. 48.1. e, j),
- 1 výzva k Opatreniu 5.1.1 Marketingové opatrenia (čl. 68.1. b, g) a
- 3 výzvy k Opatreniu 5.2.1 Spracovanie produktov rybolovu a akvakultúry.

Do konca roka 2017 bolo prijatých 21 žiadostí o NFP. V rámci Technickej pomoci bolo 6 žiadostí schválených, z toho 5 pre MPRV SR a 1 žiadosť pre MF SR. Pri piatich žiadostiach o NFP podali žiadatelia žiadosť o späťvzatie. Zvyšné žiadosti boli v roku 2017 predmetom administratívneho a odborného hodnotenia. Žiadna žiadosť o platbu nebola v roku 2017 preplatená.

4. Regionálny rozvoj

Integrovaný regionálny operačný program (2014 – 2020)

V roku 2017 sa Riadiaci orgán pre IROP (ďalej aj „RO“) kvôli zrýchleniu procesov implementácie, plnenia cieľov IROP a zvýšenia úrovne čerpania alokovaných finančných prostriedkov sústredil najmä na nasledovné úlohy a priority:

- vyhlasovanie výziev/vyzvaní na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej aj ŽoNFP) ,
- administratívne overenie a odborné hodnotenie predložených ŽoNFP, zabezpečenie procesu odborného hodnotenia ŽoNFP externými hodnotiteľmi na RO a sprostredkovateľských orgánoch (ďalej aj „SO“),
- prípravu rozhodnutí (celkovo bolo v roku 2017 vydaných 376 rozhodnutí pre dopytovo-orientované projekty, z toho 241 o schválení ŽoNFP, 48 o neschválení ŽoNFP a 87 o zastavení konania o ŽoNFP),
- prípravu zmlúv o nenávratnom finančnom príspevku,
- prípravu revízie IROP.

Hlavným nástrojom zabezpečenia plnenia cieľov bola pre RO príprava a vyhlasovanie výziev na predkladanie ŽoNFP v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev. V roku 2017 bolo rámci IROP vyhlásených celkovo 7 dopytovo-orientovaných výziev na predkladanie ŽoNFP, 1 písomné vyzvanie v rámci prioritnej osi (ďalej aj „PO“) PO 4 a 1 písomné vyzvanie v rámci PO 6, spolu v celkovej hodnote 309 788 844,350 € (zdroj EÚ). K 31.12.2017 bolo od začiatku programovacieho obdobia celkovo vyhláse-

ných 23 výziev/vyzvaní v indikatívnej sume 984 293 869,35 € (zdroj EÚ), čo je 56 % z celkovej alokácie IROP.

V roku 2017 boli dopytovo-orientované výzvy zamerané najmä na podporu dopravnej infraštruktúry (zlepšenie verejnej autobusovej dopravy), školskej infraštruktúry (podporu stredných odborných škôl), deinštitucionalizáciu poskytovania sociálnych služieb, modernizáciu infraštruktúry polikliník a zlepšenie životného prostredia (podporu prvkov zelenej infraštruktúry, zásobovania pitnou vodou, verejnej kanalizácie).

K 31.12.2017 dosiahlo čerpanie prostriedkov EÚ po zohľadnení nezrovnalostí a vratiek v rámci IROP výšku 79 898 558,91 €.

5. Zahraničný obchod

Vývoj zahraničného obchodu SR v roku 2017 je charakteristický podobným vývojom celkového a agropotravinárskeho zahraničného obchodu. Pokiaľ celkový zahraničný obchod mal dynamicky rastúci trend, agropotravinársky zahraničný obchod vykazuje rastúci trend primárne na strane dovozu. Vyššia dynamika nárastu agroimportu v porovnaní s agroexportom viedla k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie až o 124,2 mil. € (9,7 %) a záporné saldo dosiahlo – 1 401,7 mil. €. Z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu dominantné postavenie si naďalej upevňujú členské krajiny EÚ. Na celkovom vývoze poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov sa vývoz do krajín EÚ-28 podieľal 95,5%-mi a dovoz z krajín EÚ-28 91,1%-mi na celkovom dovoze.

Medzi skupiny výrobkov, ktoré dosiahli za sledované obdobie najvyššiu hodnotu vývozu patria výrobky skupiny 10 – obilie, 04 – mlieko, mliečne výrobky, vajcia a med, skupiny 17 – cukor a cukrovinky, ďalej išlo o čokoládu, kávu, potravinové prípravky, pekársky tovar, slnečnicové a repkové semená, ostatné cukry, živé ošípané, slad a živý hovädzí dobytok.

V slovenskom dovoze medzi skupiny výrobkov, ktoré dosiahli za sledované obdobie najvyššiu hodnotu dovozu patria výrobky skupiny 02 – hovädzie, bravčové a hydinové mäso, skupiny 04 – mlieko, mliečne výrobky, vajcia a med, skupiny 22 – nealkoholické a alkoholické nápoje a ocot, ďalej išlo o dovozy čokolády, potravinových prípravkov, pekárskeho výrobkov, cigariet, kávy, krmív, párkov a salám, konzervovaného mäsa a banánov.

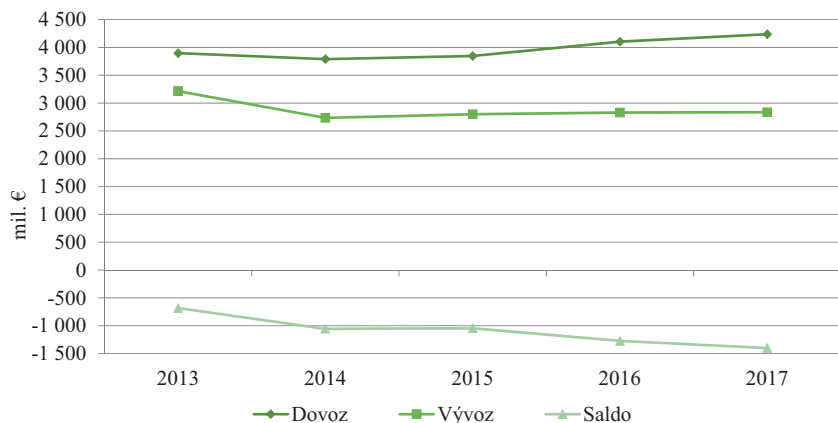
Tabuľka 18: Vývoj zahraničného obchodu, v mil. €

Ukazovateľ		Priemer 2012-16	2016	2017 ¹⁾	Index 2017/2016	2017/ /Ø 2012 - 2016
Zahraničný obchod za SR spolu HS 01 - 99	Vývoz	65 750	70 032	74 813	106,8	113,8
	Dovoz	61 859	66 386	71 817	108,2	116,1
	Obrat	127 609	136 419	146 631	107,5	114,9
	Saldo	3 891	3 646	2 996	82,2	77,0
z toho: agropotravinársky sektor za SR spolu HS 01 - 24	Vývoz	3 034	2 827	2 836	100,3	93,5
	Dovoz	3 920	4 104	4 238	103,3	108,1
	Obrat	6 954	6 931	7 074	102,1	101,7
	Saldo	-886	-1 277	-1 402	109,7	158,1
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s ČR HS 01 - 24	Vývoz	755	647	626	96,8	82,9
	Dovoz	1 050	1 051	1 035	98,5	98,6
	Obrat	1 804	1 698	1 660	97,8	92,0
	Saldo	-295	-404	-409	101,2	138,8

Prameň: Štatistický úrad SR, ¹⁾ Predbežné údaje (marec 2018)

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Graf 12: Vývoj zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Medziročne sa výrazne zvýšila hodnota dovozu tzv. nahraditeľných komodít z 3 104,8 mil. € na 3 266,8 mil. € (5,2 %). V obchode so spracovanými poľnohospodárskymi výrobkami (výrobky s vyššou pridanou hodnotou) Slo-

venská republika za sledované obdobie dosiahla zápornú obchodnú bilanciu. Vo vývoze prevládali výrobky s nižšou pridanou hodnotou na rozdiel od dovozov, kde prevládali výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tento trend môže pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, čo sa môže nepriaznivo odzrkadliť na negatívnom vývoji salda obchodnej bilancie. Pokiaľ sa nezvýši výkonnosť a efektívnosť potravinárskeho priemyslu, zlepšenie tejto situácie nie je možné riešiť masívnym zvýšením poľnohospodárskeho vývozu, pretože bude viesť k ďalšej eskalácii potravinárskeho importu s vysokou pridanou hodnotou, kde bude základom surovina exportovaná zo Slovenska.

6. Výdavky rozpočtovej kapitoly MPRV SR

Celkové výdavky do poľnohospodárstva v roku 2017 predstavovali 776,14 mil. € a medziročne sa zvýšili o 11,7%. Najväčší podiel na celkových výdavkoch (52,9 %) tvorili výdavky na priame platby. Druhou skupinou podpôr, ktorá sa podieľala 30,0 % na celkových výdavkoch, boli prostriedky z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Zostávajúcich 17,1 % tvorili výdavky na všeobecné služby, TOV, OPRH, štátnu pomoc a národné opatrenia.

Tabuľka 19: Celkové výdavky do poľnohospodárstva, rozvoja vidieka a potravinárstva v rokoch 2016 a 2017 v mil. €

Tituly	2016			2017		
	EÚ	SR	Spolu	EÚ	SR	Spolu
Trhovoorientované výdavky	7,90	3,60	11,50	12,14	5,20	17,34
Priame platby*	399,20	8,80	408,00	405,35	5,18	410,53
Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013	0,02	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00
Program rozvoja vidieka SR 2014 - 2020	121,10	41,30	162,40	172,29	60,75	233,04
OPRH SR 2007 - 2013	0,30	0,10	0,40	0,00	0,00	0,00
Štátna pomoc a národné podpory	0,00	4,60	4,60	0,00	9,33	9,33
Všeobecné služby	0,00	107,80	107,80	0,00	105,9	105,9
Spolu	528,50	166,20	694,70	589,78	186,36	776,13

Prameň: MPRV SR

* priame platby sú podrobne rozpísané v tabuľkách č. 4 a 5 v Prílohe 3

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Priame platby tvoria podstatnú časť výdavkov EÚ do poľnohospodárstva a predstavujú priamu podporu príjmu poľnohospodárov podľa vopred sta-

novených podmienok oprávnenosti. Realizujú sa formou bežných transferov subjektom priamo hospodáriacim na pôde. Pravidlá poskytovania priamych platieb upravuje nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1307/2013 v platnom znení. Rozpočtové stropy pre rok 2017 boli stanovené vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2017/1272 zo 14. júla 2017.

Systém priamych platieb sa odvíja z princípu odviazania platieb od produkcie, pričom platby sú vyplácané na hektár výmery poľnohospodárskej plochy žiadateľa. Platby sú nárokovateľné, t. j. ak o ne poľnohospodár požiada a splní podmienky pre ich priznanie, platby musia byť poskytnuté. Zároveň sa umožňuje zaviesť viacero podporných režimov viazaných k aktuálnemu roku podania žiadosti a reálnej produkcii jednotiek žiadateľa.

V roku 2017 boli priame platby poskytované formou oddelených priamych platieb, viazaných priamych platieb a prechodných vnútroštátnych platieb.

Tabuľka 20: Vyplatené priame platby v roku 2017 v mil. €

Tituly	2016	2017
Prechodné vnútroštátne platby, z toho:		
doplnková vnútroštátna platba na dobytčie jednotky (PP zo ŠR)	5,57	5,17
Prechodný zjednodušený režim základnej platby	217,17	222,92
Platby na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie (greening)	116,73	119,50
Platba pre mladých poľnohospodárov	0,26	0,45
Viazané priame platby, z toho:		
platba na pestovanie cukrovej repy	7,83	6,71
platba na pestovanie chmeľu	0,04	0,04
platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	0,17	0,17
platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	0,43	0,40
platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s vysokou prácnosťou	0,07	0,08
platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s veľmi vysokou prácnosťou	0,37	0,44
platba na pestovanie rajčiakov	0,27	0,04
platba na chov bahníc, jariet a kôz	6,01	5,30
platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytká	9,06	8,90
platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	39,01	35,31
Refundácia finančnej disciplíny RFD	4,96	5,06
Osobitná platba na cukor + ostatné PP	0,01	0,03
Priame platby spolu	408,01	410,53

Prameň: MPRV SR, PPA

Vypracoval: NPPC – VÚEPP

Jednotný právny rámec pre financovanie SPP v období finančnej perspektívy rokov 2014 – 2020 ustanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní SPP a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Financovanie výdavkov v oblasti rozvoja vidieka, ako II. piliera SPP, sa realizuje prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 je EPFRV jedným z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktorých podpora má dopĺňať národné intervencie v súvislosti so stratégiou EÚ na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – stratégie „Európa 2020“. Národným dokumentom, ktorý stanovuje stratégiu a priority SR pre využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, je Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 schválená EK 20. 6. 2014. EPFRV je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ.

Tabuľka 21: Výdavky na PRV SR 2014 – 2020 za rok 2017, v mil. €

Opatrenie	Verejné výdavky spolu	z toho: EPFRV	z toho: ŠR
1. Prenos znalostí a informačné akcie	0,00	0,00	0,00
2. Poradenské služby	0,00	0,00	0,00
4. Investície do hmotného majetku	65,63	49,18	16,45
5. Obnova potenciálu poľnohosp. výroby - prevencia	0,00		0,00
6. Rozvoj poľnosp. podnikov a podnikateľskej činnosti	6,23	4,67	1,56
7. Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	0,00	0,00	0,00
8. Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov	30,61	21,72	8,89
10. Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie	18,50	13,76	4,74
11. Ekologické poľnohospodárstvo	17,40	12,84	4,56
12. Platby v rámci NATURA 2000 a smernici o vode	1,00	0,74	0,26
13. Platby pre oblasti s prírod. a lebo inými osob. obmedzeniami	61,55	45,89	15,66
14. Dobré životné podmienky zvierat	22,88	16,56	6,32
15. Lesnícko-environmentálne platby	1,05	0,79	0,26
16. Spolupráca	0,00	0,00	0,00
19. LEADER	0,65	0,48	0,17
Technická pomoc	7,54	5,66	1,88
PRV SR 2014-2020 - rok 2017 spolu	233,04	172,30	60,74

Prameň: MPRV SR, PPA, *761 024 € – prostriedky rozpočtovej kapitoly MPRV SR
Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Tabuľka 22: Celkové podpory v rokoch 2012 – 2017, v mil. €

Ukazovateľ	Ø 2012-2016	2016	2017	Index 2017/16	Index 2017/Ø2012-2016
Celkové podpory	764,3	694,7	776,1	111,7	101,5

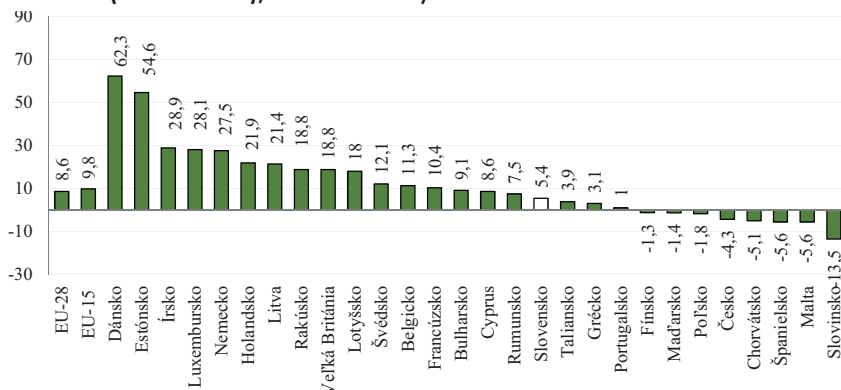
Prameň: MPRV SR, PPA

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

7. Ekonomika krajín Európskej únie

Poľnohospodársky príjem¹¹⁾ v priemere na jedného pracovníka – ročnú pracovnú jednotku (indikátor A) v krajinách EÚ-28 sa v roku 2017 medzi-ročne zvýšilo 8,6 %, (čo bolo o 8,2 p. b. viac ako v roku 2015). V krajinách EÚ-15 bol nárast vyšší a dosiahol 9,8 %.

Graf 13: Poľnohospodársky príjem na jedného pracovníka v EÚ (Indikátor A), zmena 2016/2015 * v %

Prameň: Eurostat, online data – máj 2017,

* rok 2016 podľa odhadov poskytnutých jednotlivými členskými štátmi

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Vzrástol v dvadsiatich dvoch členských štátoch, najmä v Dánsku a Estónsku a klesol v ôsmich členských štátoch, najviac v Slovinsku. Rozdiely v príjmoch medzi starými krajinami – EÚ-15 a novo pristúpenými krajinami EÚ-N13 sú stále značné a zmenšujú sa iba postupne.

11) Poľnohospodársky príjem zahŕňa príjmy plynúce z poľnohospodárskej činnosti (rovnako ako neoddeliteľné nepoľnohospodárske a vedľajšie činnosti) za dané účtovné obdobie (t.j. kalendárny rok 2015)

Poľnohospodárska produkcia v krajinách EÚ-28 dosiahla v roku 2016 hodnotu 385,2 mld. €, čo bolo o 18 mld. €, t.j. o 4,5 % menej ako v predchádzajúcom roku. Krajiny EÚ-15 vyprodukovali 83,9 % z produkcie krajín EÚ-28, a to pri rastlinných komoditách 68,9 % a pri živočíšnych komoditách 82,5 %. Najväčšími producentmi, podieľajúcimi sa na produkcii v EÚ-28 boli štyri produkčne rozhodujúce krajiny a to Francúzsko (17,4 %), Nemecko (13,4 %), Taliansko (12,7 %) a Španielsko (12,0 %). Slovensko sa na produkcii krajín EÚ-28 podieľalo 0,6 % s objemom 2 244 mil. €.

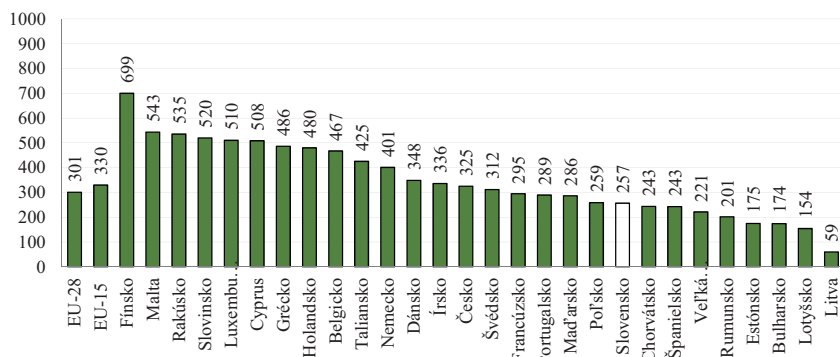
Využívaná poľnohospodárska pôda v krajinách EÚ-28 dosiahla za ostatné sledované obdobie 174,4 mil. ha, čo bolo 44,2 % z celkovej pôdnej plochy krajín EÚ-28. Výmera poľnohospodársky využívanej poľnohospodárskej pôdy sa medziročne zvýšila o 0,8 %, t.j. o 1,4 mil. ha v dôsledku zvýšenia poľnohospodárskej pôdy v krajinách EÚ-15 o 1,1 mil. ha, najmä Grécka (1,4 mil. ha) a Spojenom kráľovstve (1,4 mil. ha) a klesla najmä v Taliansku (757 tis. ha) a Španielsku (453 tis. ha). Takmer 15,1 % poľnohospodárskej pôdy (25,6 mil. ha) spadá do horských oblastí, kde poľnohospodársku výrobu obmedzuje ich znevýhodnenie. Rozhodujúci podiel poľnohospodársky využívanej pôdy, a to až 71,3 % z pôdy krajín EÚ-28 obhospodarovali krajiny EÚ-15. Najvyšší podiel na celkovej poľnohospodársky využívannej pôde krajín EÚ-28 dosahuje Francúzsko (15,9 %), Španielsko (13,4 %) a Nemecko (9,6 %). Slovensko sa podieľalo na 1,1 %, podobne ako Holandsko (1,1 %) a Lotyšsko (1,1 %).

Hrubá pridaná hodnota v krajinách EÚ-28 v roku 2016 dosiahla 161,9 mld. €, čo bolo o 2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Rozhodujúci podiel jej celkového objemu (85,1 %) vytvorili krajiny pôvodnej EÚ-15, najviac Taliansko (18,8 %), Španielsko (16,2 %), Francúzsko (15,9 %) a Nemecko (10,2 %). Podiel Slovenska dosahoval na hrubej pridanej hodnote krajín EÚ-28 0,4 % (597,1 tis. €) a medziročne sa zvýšil o 0,1p.b.

Podpory do poľnohospodárstva dosiahli v roku 2016 úroveň 52,5 mld. €, čo bolo o 3,9 % (2 mld. €) viac ako pred rokom. Rozhodujúca časť z celkových podpôr (78,2 %) bola alokovaná do pôvodných členských krajín (41,0 mld. €). Ich objem bol medziročne o 5,8 % vyšší (0,8 mld. €). Najviac podpôr z celkovej podpory EÚ-28 bolo alokovaných do produkčne rozhodujúcich krajín a to do Francúzska (15,6 %), Nemecka (12,8 %), Španielska (10,8 %), Talianska (9,8 %) a Spojenom kráľovstve (7,2 %). Slovensku bolo poskytnutých 0,9 % z celkových podpôr EÚ-28, čo znamenalo 256,7 € na ha p. v. p a táto úroveň bola o 14,7 % nižšia ako priemer krajín EÚ-28.

Graf 14: Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2016

Prameň: Eurostat, online data, marec 2017
 Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má v krajinách EÚ-28 dlhodo-
 bo klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 bolo v poľnohospodárstve krajín
 EÚ-28 zamestnaných 10,3 mil. osôb, v roku 2016 to bolo už len 9,5 mil.
 osôb. Na poľnohospodárskej zamestnanosti krajín EÚ-28 sa v roku 2016 naj-
 viac podieľalo Poľsko (17,7 %), Rumunsko (16,8 %) a Taliansko (11,9 %),
 čo súviselo s rozsahom poľnohospodárskej výroby a väčším počtom menších
 individuálnych hospodárstiev v týchto krajinách. Slovensko dosiahlo podiel
 0,5 %.

Podľa posledných dostupných údajov Eurostatu¹²⁾ sa **potravinársky prie-
 mysel** EÚ, v rámci jednotlivých krajín EÚ-28 podieľal na národnej ekono-
 miky v roku 2015 nasledovne:

- hrubá produkcia: od 0,5 % (Luxembursko) do 7,0 % (Španielsko). Po-
 diel SR tvoril 2,0 %. Najväčší objem hrubej produkcie potravinárstva
 dosiahlo Nemecko (179 mld. €) a Francúzsko (160 mld. €).
- výrobná spotreba: od 0,5 % (Luxembursko) do 10,9 % (Španielsko).
 Slovensko dosiahlo podiel 2,4 %. Najväčší objem výrobnej spotreby
 mali Nemecko (133,7 mld. €), Španielsko (114,0 mld. €) a Francúzsko
 (113,7 mld. €).

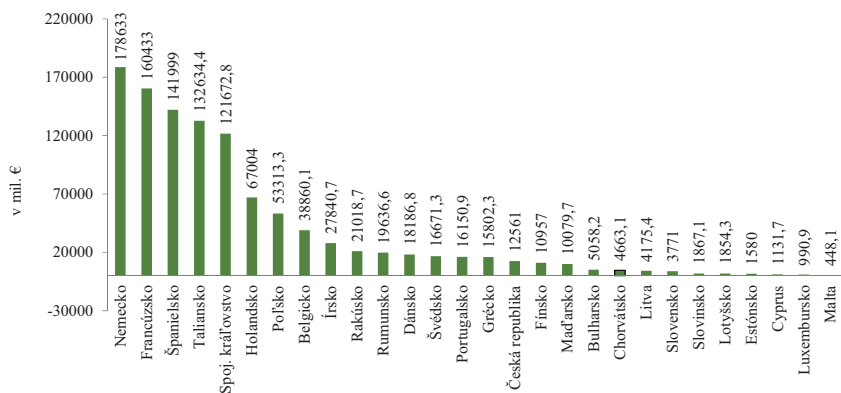
12) Z dôvodu nedostupnosti údajov za polovicu krajín EÚ-28 za rok 2016, sú komentované údaje pre-
 važne za rok 2015

- hrubá pridaná hodnota: od 0,6 % (Luxembursko) do 5,2 % (Rumunsko). Slovensko sa podieľalo 1,4 %. Najväčší objem hrubej pridanej hodnoty dosiahlo Francúzsko (47 mld. €), Nemecko (45 mld. €) a Spojené kráľovstvo (37 mld. €).
- zamestnanosť od 1,1 % (Švédsko) do 3,9 % (Chorvátsko). Podiel SR zostal stabilizovaný na úrovni 1,9 %, čím je SR zaradená medzi krajiny so strednou úrovňou podielu na národnej ekonomike. Najviac zamestnancov má Nemecko (930 tis. osôb), Francúzsko (645 tis. osôb), Poľsko (535 tis. osôb), Taliansko (451 tis. osôb), Španielsko (430 tis. osôb) a Spojené kráľovstvo (413 tis. osôb), naopak najmenej Malta (4 tis. osôb) a Luxembursko (6 tis. osôb).
- tvorba hrubého fixného kapitálu (údaj za polovicu krajín nedostupný): od 0,4 % (Luxembursko) do 2,6 % (Portugalsko a Bulharsko). Podiel SR v roku 2015 dosiahol 1,3 % a 1,6 % v roku 2016.

Najväčší objem **hrubej potravinárskej produkcie** v roku 2015 vyprodukovalo Nemecko (179 mld. €), Francúzsko (160 mld. €), Španielsko (142 mld. €), Taliansko (133 mld. €) a Spojené kráľovstvo (122 mld. €) a najmenej hrubej produkcie vytvorila Malta (448 mil. €) a Luxembursko (991 mil. €). SR (rok 2016) medziročne objem produkcie zvýšila (0,5 %) z 3,77 mld. € na 3,79 mld. €.

Graf 15: Hrubá produkcia za výrobu potravín, nápojov a tabaku, v mil. €

Prameň: Eurostat

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

V potravinárskom priemysle EÚ bolo v roku 2015 zamestnaných cca 4,9 mil. osôb. Najviac osôb pracovalo v Nemecku (930 tis. osôb), Francúzsku (635 tis. osôb), Poľsku (535 tis. osôb) a v Taliansku (451 tis. osôb).

Z hľadiska technologického a hygienického majú v potravinárstve dôležitosť investície, ktorých výška zodpovedá rozsahu produkcie a následne zamestnanosti. Krajínami s najvyšším objemom investícií v roku 2016 (za polovicu krajín EÚ-28 údaj nedostupný) boli Francúzsko a Spojené kráľovstvo.

8. Závery a odporúčania

Plnenie odporúčaní zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve za rok 2016 bolo zamerané najmä na financovanie slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka v programovom období 2014–2020, schémy priamych platieb, podporu špecializovaných plodín rastlinnej výroby a podporu živočíšnej výroby, riešenie otázok zamestnanosti najmä v Konceptii podpory malých, mladých a rodinných farmárov, ako aj ďalšie odporúčania, ktorých realizácia je časovo dlhodobejšia a presahuje obdobie jedného roka. Z tohto hľadiska boli niektoré odporúčania znovu zaradené do odporúčaní do Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve za rok 2017.

8.1. Závery

- Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR sa znížil, čo bolo výsledkom odvetvových dosahov, najmä v poľnohospodárstve, pokles poľnohospodárskej výroby.
- Pri zvýšených podporách do poľnohospodárstva stagnovala jeho produkčná výkonnosť, t.j. celková poľnohospodárska produkcia. V štruktúre pretrváva vyšší podiel rastlinnej produkcie pred živočíšnou.
- Zníženie hrubej poľnohospodárskej produkcie bolo dôsledkom poklesu vyprodukovaných množstiev v rastlinnej výrobe všetkých produkčne rozhodujúcich komodít (okrem ovocia) s najvyšším výpadkom produkcie obilnín a cukrovej repy a nárastu v živočíšnej výrobe,
- Nárast tržieb za vlastné výrobky v dôsledku zvýšenia cien poľnohospodárskych výrobkov rastlinnej a živočíšnej výroby, pri súčasnom poklese celkových tržieb za rastlinné výrobky a výraznom náraste celkových tržieb za živočíšne výrobky,
- Pokles tvorby hrubého fixného kapitálu, rýchlejšim tempom v poľnohospodárstve ako v potravinárstve,

- V obidvoch odvetviach sa znížila zamestnanosť. Klesol počet pracovných síl v poľnohospodárstve aj v potravinárstve s rýchlejšou dynamikou v potravinárstve. Napriek podpore mladých farmárov pretrvávajú silné zastúpenie pracovníkov vyšších vekových kategórií. V obidvoch agropotravinárskych odvetviach bola mzda, v porovnaní s priemerom ekonomiky SR, nižšia a to v pôdohospodárstve o 23,6 %, v potravinárstve o 19,0 % za súbor podnikov s 20 a viac zamestnancami s výnimkou organizácií finančného sprostredkovania a všetkých nepodnikateľských organizácií, ktoré sú zahrnuté bez ohľadu na počet zamestnancov a za súbor podnikov nižším ako 20, ktoré dosahujú ročnú produkciu 5 miliónov eur a viac,
- Výsledok hospodárenia bol kladný v obidvoch odvetviach, ale podiel ziskových podnikov klesol s rýchlejšou dynamikou v poľnohospodárstve ako v potravinárstve. Jeho úroveň bola nižšia v poľnohospodárstve (60,2 mil. €) ako v potravinárstve (163,2 mil. €).
- Cenový vývoj sa vyvíjal pozitívne pre poľnohospodárstvo. Ceny poľnohospodárskych výrobkov rástli rýchlejším tempom ako ceny vstupov do poľnohospodárstva. Po trojročnom deflačnom období sa miera inflácie zvýšila.
- Vo výsledkoch hospodárenia pretrvávali diferencie medzi poľnohospodárskymi podnikmi hospodáriacimi nielen v rozdielnych, ale aj v rovnakých prírodných podmienkach.
- Podnikateľské prostredie ovplyvňovali najmä obchodné riziká, vyplývajúce z volatility trhov s poľnohospodárskymi komoditami, systém podpôr v rámci SPP EÚ a interné faktory predovšetkým dopady legislatívy, ekonomických a finančných nástrojov (národné podpory, úvery, poistenie, dane a odvody do fondov...) a samotné manažérske rozhodnutia a úsporné opatrenia podnikov.
- Celkové výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva z európskych a národných zdrojov dosiahli objem 776,1 mil. € a medziročne sa zvýšili (11,7 %). Rozhodujúci podiel z ich objemu tvorili prostriedky z rozpočtu EÚ. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili výdavky na priame platby (52,9 %). Na Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pripadalo (30 %) a 17,1 % tvorili výdavky na všeobecné služby, TOV, OPRH, štátnu pomoc a národné opatrenia.
- Konkurenčné prostredie na jednotnom trhu EÚ bolo ovplyvnené rozdielnou úrovňou podpôr medzi pôvodnými členskými krajinami EÚ a Slovenskom, ktorú umožňujú pravidlá SPP. Celková úroveň priamych

platieb v prepočte na ha p. p. v SR ostala naďalej pod priemerom starých členských krajín EÚ-15.

- V podnikateľskej štruktúre poľnohospodárstva dominovali právnické osoby, najmä obchodné spoločnosti, ktorých počet sa zvýšil, kým počet poľnohospodárskych družstiev klesol. Vzástol počet registrovaných fyzických osôb (SHR).
- Výmera využitej poľnohospodárskej pôdy sa mierne znížila. Cena poľnohospodárskej pôdy na Slovensku je pod úrovňou cien pôdy štátov pôvodnej EÚ-15, čo môžu využiť zahraniční investori. Pretrvávajú nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde.
- Zmenila sa štruktúra osevu, klesol podiel obilnín a zeleniny a vzrástol podiel olejnin a objemových krmovín.
- Klesli stavy hovädzieho dobytku a oviec, zvýšili sa stavy ošípaných, hydiny a kôz a capov. V sektore hovädzieho dobytku sa zhoršili reprodukčné vlastnosti, ale zvýšila sa ročná mlieková úžitkovosť na dojnicu a priemerné denné prírastky dobytku vo výkrme.
- Pretrváva nerovnosť vzťahov medzi poľnohospodárskou prvovýrobou, spracovateľským priemyslom a obchodnými reťazcami.
- Prehlbilo sa záporné saldo zahraničného obchodu s agropotravinárskymi výrobkami na úroveň -1 401,7 mil. €, pri rýchlejšom tempe dovozu ako vývozu. Pokračoval vývoz prvotných poľnohospodárskych surovín (pšenica, živý hovädzí dobytok, živé ošípané, ...).
- Pokračoval import potravinárskych výrobkov zo zahraničia obchodnými reťazcami, čím sa vytvárali predpoklady pre narastajúcu závislosť Slovenska od dovezených komodít mierneho pásma, pre ktoré má Slovensko vhodné podmienky na ich výrobu.
- Klesla výmera prenajatých závlah, najmä na Pohroní a Poíplí, menej na Ponitří, Podunajsku a Hornom Považí. Rozsah závlah ostal na úrovni predchádzajúceho roka v regiónoch Záhoria, Dolného Považia, Bodrogu a Hornádu. Závlahy využívajú najmä pestovatelia intenzívnych plodín, ktorí v trhových cenách plodín zahŕňajú aj náklady na závlahovú vodu.
- Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch nepatrne vzrástol (0,16 p. b.) na 24,98 %, čo je v porovnaní s priemerom štátov EÚ-28 vysoký podiel aj vzhľadom na príjmovú situáciu obyvateľstva.
- Medziročne výrazne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 3,1 kg. Nárast spotreby hovädzieho mäsa pokračoval a jeho spotreba vzrástla

o 0,1 kg na 4,9 kg na osobu. Vzrástla aj spotreba hydiny o 3,4 kg, zemiakov o 1,6 kg, mlieka a mliečnych výrobkov o 0,6 kg a rýb o 0,2 kg na osobu. Klesla spotreba zeleniny o 3,6 kg, ovocia o 2,8 kg, obilnín v hodnote múky o 1,1 kg na osobu a bravčového mäsa o 0,3 kg na osobu.

- Zvýšil sa počet registrovaných prevádzkovateľov v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby (8.7 %). Zvýšila sa celková výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy v systéme EPVa predstavovala 10 % z celoštátnej využiteľnej výmery poľnohospodárskej pôdy podľa LPIS.
- Energia vyrobená z vybraných obnoviteľných zdrojov sa zvýšila, ale výstavba bioplynových staníc, stagnovala.
- Poľnohospodársky sektor tvorí približne 7,6 %-ný podiel na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v Slovenskej republike. Vplyv poľnohospodárstva na kvalitu ovzdušia prostredníctvom emisií skleníkových plynov (oxid dusný, metán) má dlhodobu klesajúcu tendenciu.

8.2. Odporúčania

V ďalšom období pri navrhovaní opatrení, resp. hľadani nástrojov pre zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, bude potrebné realizovať odporúčania presahujúce rámec jedného roka:

- vypracovať strategický materiál rozvoja slovenského poľnohospodárstva na obdobie do roku 2030,
- vypracovať strategický materiál rozvoja slovenského potravinárstva na obdobie do roku 2030,
- aplikovať naďalej Konceptiu pôdohospodárstva na roky 2013 – 2020, vrátane Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020,
- zjednocovať legislatívu slovenského agropotravinárstva s európskou legislatívou, najmä v oblastiach, kde predpisy pre slovenských výrobcov preyšujú požiadavky EÚ,
- presadzovať rovnaké podmienky a nástroje SPP pre všetky členské krajiny EÚ, najmä riešenie zrovnoprávnenia úrovne poskytovania priamych platieb v rámci EÚ,
- vytvoriť register nájomných vzťahov k pôde,
- zvýšiť podiel zastúpenia slovenských výrobkov na domácom trhu prostredníctvom programov podpory MPRV SR pre malé, stredné a veľké potravinárske podniky pôsobiace na území SR,
- stabilizovať, resp. rozšíriť poľnohospodársku a potravinársku výrobu, a tým

podporu zamestnanosti rozširovaním lokálneho, resp. regionálneho odbytu výrobkov, miestnych a regionálnych trhov s pozitívnym dopadom na zvýšený predaj domácej produkcie a kvalitu vidieckeho života,

- pokračovať v realizovaní mechanizmov na podporu živočíšnej výroby, pre stabilizáciu stavov hospodárskych zvierat a zvýšenie úžitkovosti živočíšnej výroby,
- naďalej vytvárať systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie dlhodobých úverov z komerčných bánk na nákup poľnohospodárskej pôdy,
- riešiť systémovo rizikovosť poľnohospodárskej výroby najmä dosahy nepoistiteľných rizík, ktoré nie sú predmetom poistenia všetkých plodín komerčných poisťovní,
- hľadať možnosti riešenia problémov týkajúcich sa dane z poľnohospodárskej pôdy,
- rozširovať pestovanie ovocia, zeleniny, zemiakov a ich spracovanie za účelom zvýšenia zamestnanosti, spotreby a zníženia dovozu,
- naďalej rozširovať pestovanie zeleniny s využitím netradičných zdrojov energie,
- pokračovať v podporovaní spotreby slovenských poľnohospodárskych produktov a potravín v rámci Národného programu podpory poľnohospodárskych produktov a potravín Značka kvality SK a Politika kvality EÚ pod záštitou MPRV SR,
- podporiť vytváranie odbytových organizácií poľnohospodárskych a potravinárskych výrobcov predávajúcich agropotravinárske výrobky,
- nastaviť v rámci pravidiel EÚ a SR korektné vzťahy v jednotlivých článkoch potravinovej vertikály, hlavne posilniť trhovú vyjednávaciu silu prívýrobcov a výrobcov potravín v potravinovej vertikále,
- podporiť presadzovanie tradičných regionálnych špecialít, ich prezentáciu na medzinárodných podujatiach,
- prehodnotiť možnosti zníženia DPH na vybrané potraviny,
- podporiť investície do závlahového systému a revitalizovať hydromelioračné sústavy,
- podporovať ekologické poľnohospodárstvo v rámci PRV SR 2014 – 2020,
- pokračovať vo vytváraní podmienok pre rozšírenie výroby obnoviteľných zdrojov energie,
- uplatňovať zásady správnej poľnohospodárskej praxe zabezpečujúce minimalizáciu emisií skleníkových plynov a amoniaku,
- podporiť investície v záujme znižovania znečisťovania ovzdušia v potravinárstve,

- vytvárať systémové opatrenia pre zníženie zaťaženia potravinárskeho priemyslu rozšírenou zodpovednosťou výrobcov v intenciách zákona o odpadoch,
- vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu a jeho prepojenie s výrobnou praxou,

MPRV SR s cieľom zvýšenia potravinovej bezpečnosti SR permanentne nabáda potravinárskych prvovýrobcov, aby budovali vertikálne štruktúry tak, aby doma dopestované suroviny boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota. V snahe zvýšiť zastúpenie slovenských a na Slovensku vyrobených výrobkov na pultoch maloobchodných prevádzok, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR spustilo program podpory malých regionálnych výrobcov potravín. Naďalej je nevyhnutné vykonať ešte mnoho aktivít, predovšetkým v oblasti osvetu tak, aby slovenskí výrobcovia regionálnych potravín vedeli tovar nielen kvalitne vyrobiť, ale aj zabaliť, označiť a včas dodať na pulty maloobchodných prevádzok. V oblasti podpory pozície veľkých už zavedených výrobcov potravín s celoslovenskou distribúciou, MPRV SR pripravilo novelu zákona č. 362/2012 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch, ktorých predmetom sú potraviny, intenzívne rokuje so zástupcami rozhodných maloobchodných sietí a pôsobí na to, aby slovenskí výrobcovia potravín mali celoplošne lepšie zastúpenie nielen na regáloch maloobchodných reťazcov, ale aj v akciových letákoch.

9. Zoznam tabuliek

1. Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu
2. Finančné ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu
3. Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov
4. Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie vybraných plodín v SR
5. Počet hospodárskych zvierat a produkcia živočíšnych výrobkov v SR
6. Základné ekonomické ukazovatele, nákladovosť výnosov a rentabilita výnosov za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov
7. Dlhodobý nehmotný a hmotný majetok, tvorba hrubého fixného kapitálu
8. Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR
9. Vybrané ukazovatele poľnohospodárskych ekonomických účtov Slovenska a krajín stredoeurópskeho regiónu (zmeny k roku 2010 v %)

Tab. č. 1: Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu v €·ha⁻¹ p.p. (pôda podľa LPIS), index v %

Ukazovateľ	Poľnohospodárska prvovýroba spolu			Poľnohospodárske družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2016	2017	Index 2017/2016	2016	2017	Index 2017/2016	2016	2017	Index 2017/2016
Výnosy spolu	1 929,20	2 003,63	103,86	1 559,83	1 552,36	99,52	2 257,91	2 398,05	106,21
Tržby z predaja tovaru	222,99	222,13	99,62	37,66	37,11	98,52	392,10	388,55	99,09
Výroba	1 211,24	1 253,64	103,50	1 072,68	1 041,10	97,06	1 331,91	1 436,19	107,83
- tržby z predaja vlast. výrobkov a služieb	1 152,04	1 226,33	106,45	996,80	1 006,26	100,95	1 288,43	1 416,45	109,94
Pridaná hodnota	288,47	305,27	105,82	276,35	252,55	91,39	296,49	348,52	117,55
Tržby z predaja dlhodob. majet. a materiálu	102,42	110,25	107,65	72,69	78,17	107,53	129,70	139,13	107,27
Ostatné výnosy z hosp. činnosti z toho: priznané dotácie	387,47	400,52	103,37	373,14	385,25	103,25	397,82	411,34	103,40
Tržby z predaja cenn. papierov a podielov	290,67	291,43	100,26	308,35	304,82	98,85	272,53	271,01	101,65
Výnosy z finančného majetku	2,47	9,89	400,31	0,85	5,39	635,43	3,95	13,97	353,18
Výnosové úroky	2,22	3,09	138,91	1,05	2,50	237,34	3,30	3,63	110,23
Kurzové zisky	2,50	2,53	101,09	1,01	1,91	189,43	3,86	3,09	80,00
Náklady spolu	1 875,98	1 917,76	102,23	1 536,81	1 535,95	99,94	2 176,69	2 250,23	103,38
Náklady na obstaranie tovaru	195,97	194,08	99,03	32,80	32,76	99,88	344,86	339,17	98,35
Výrobná spotreba	948,00	975,60	102,91	797,81	792,90	99,38	1 082,32	1 135,49	104,91
- spotreba materiálu a energie	632,22	658,11	104,09	578,84	572,36	98,88	680,15	733,77	107,88
Osobné náklady	334,49	345,92	103,42	375,91	378,62	100,72	291,54	311,39	106,81
- mzdové náklady	239,35	247,73	103,50	269,20	271,31	100,78	208,57	223,02	106,93
Dane a poplatky	27,18	26,81	98,64	26,60	25,51	95,89	27,61	27,86	100,88
Odpisy dlhodob. hmot. a nehmot. majetku	210,69	209,58	99,47	194,37	197,17	101,44	225,15	219,94	97,68
Predané cenné papiere a podiely	3,29	9,12	276,89	0,94	5,01	531,73	5,44	12,84	235,95
Nákladové úroky	24,86	24,28	97,67	14,16	14,00	98,86	34,67	33,57	96,81
Kurzové straty	0,27	0,30	112,83	0,04	0,05	123,49	0,47	0,53	111,29
Podpory spolu	305,09	314,73	103,16	317,45	320,52	100,97	291,87	307,20	105,25
Podpory neinvestičného charakteru	294,83	303,85	103,06	309,52	314,01	101,45	279,44	292,36	104,62
Podpory investičného charakteru	10,27	10,88	105,96	7,94	6,51	81,99	12,43	14,84	119,44
Počet podnikov spolu	1286	1264	98,29	449	444	98,89	834	815	97,72
Podiel ziskových podnikov	76	72	-	70	64	-	79	76	-
Výmera LPIS	1 234 284	1 260 476	100,49	595 105	593 104	99,66	656 158	663 833	101,17

Prameň: Informačné listy MPRV SR 2016, 2017 CD MPRV SR, CD NPPC - VÚEPP; Vypracovali: NPPC - VÚEPP

Tab. č. 2: Finančné ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu v €·ha⁻¹ p. p. (pôda podľa LPIS)

Ukazovateľ	Poľnohospodárska výroba			Poľnohospodárske družstvá			Odhodnotenie spoločnosti		
	2016	2017	Index 2017/16	2016	2017	Index 2017/16	2016	2017	Index 2017/16
Majetok celkom	3 121,99	3 284,21	105,20	2 498,13	2 545,32	101,89	3 655,80	3 909,74	106,95
Pohľadávky za upísané vlastné imanie	-3,47	-7,07	59,64	-7,17	-4,38	61,10	-0,14	-0,02	14,75
Nieobčasný majetok	1 856,66	1 948,89	104,97	1 435,86	1 487,24	103,58	2 026,17	2 327,69	105,51
- dlhodobý nehmotný majetok	9,25	6,89	74,56	0,59	0,93	157,42	17,13	12,24	71,42
- dlhodobý hmotný majetok	1 717,86	1 787,28	104,04	1 396,20	1 441,90	103,27	1 976,84	2 061,40	104,28
- dlhodobý finančný majetok	129,56	154,71	119,41	39,07	44,40	113,66	212,19	254,06	119,73
Obežný majetok	1 246,85	1 316,08	105,55	1 049,50	1 046,04	99,67	1 425,88	1 556,26	109,14
- zásoby	531,48	536,94	101,03	526,22	496,23	94,30	535,86	573,04	106,94
- pohľadávky	567,66	604,81	106,54	370,07	384,54	103,91	747,48	802,24	107,33
- dlhodobé pohľadávky	21,64	34,25	158,27	9,55	10,78	112,83	32,63	55,38	167,73
- krátkodobé pohľadávky	546,02	570,56	104,49	360,52	373,76	103,67	714,85	746,85	104,48
Finančné účty	142,97	165,00	115,41	145,81	153,94	105,58	140,21	173,40	123,67
Vlastné imanie	1 385,06	1 471,37	106,23	1 373,01	1 368,11	99,64	1 358,71	1 524,36	112,19
- základné imanie	517,34	525,42	101,56	445,45	444,29	99,74	539,49	554,89	102,85
- kapitálové fondy	661,92	683,91	103,32	936,18	925,57	98,87	414,73	470,17	113,37
- fondy zo zisku	70,71	68,17	96,41	97,02	97,56	100,56	47,07	39,76	84,48
- výsledok hospodárenia minulých rokov	94,73	126,74	133,79	-123,15	-107,69	87,44	295,84	340,02	114,94
- výsledok hospodárenia za účt. obdobie	40,36	67,13	166,31	17,52	8,37	47,80	61,58	119,51	194,06
Závazky	1 474,80	1 537,95	104,28	944,49	986,58	104,46	1 959,99	2 034,59	103,81
- rezervy	23,95	22,72	94,86	22,52	24,60	107,25	24,90	20,62	82,81
- dlhodobé záväzky	250,97	297,59	116,59	207,97	225,06	108,22	290,64	353,97	121,79
- krátkodobé záväzky	648,26	635,85	98,09	378,92	373,50	98,57	894,18	871,28	97,44
- bankové úvery a výpomoci	348,58	365,65	104,90	231,19	245,15	106,04	456,36	474,49	103,97
Obstarávanie dlh. hmot. majetku spolu	292,68	335,06	114,48	233,33	258,93	110,97	345,50	402,38	116,46
- stavby	60,51	89,72	148,27	29,71	48,56	163,41	88,07	126,21	143,30
- samostatne hnut. veci a súbory hn. vecí	127,23	143,15	112,51	103,59	113,68	107,65	146,09	169,48	116,01
- pest celky trvalých porastov a pozemky	40,27	46,80	116,21	39,64	41,42	104,50	41,03	51,74	126,09
- základné stádo a ťažné zvieratá	45,70	41,18	90,11	51,04	47,80	93,65	40,70	34,85	85,61
Dlhodobý majetok podľa zdrojov obstarávania									
- vlastné zdroje	158,80	166,89	105,10	137,82	142,88	103,67	176,51	187,93	106,47
- úver	60,67	64,84	106,87	53,04	62,51	117,86	67,88	67,28	99,11
- dotácie zo štátneho rozpočtu	11,71	7,34	62,68	6,20	3,16	51,00	16,77	11,12	66,29
- zdroje zo zahraničia	0,94	0,34	36,70	1,97	0,58	29,34	0,00	0,13	
- ostatné zdroje	18,17	21,77	119,83	14,71	11,46	77,89	21,39	31,10	145,41

Prameň: Informačné listy MPRV SR, 2016, 2017 CD VÚEPP; Vypracoval: VÚEPP

Tab. č. 3: Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov v € . ha⁻¹ p.p. (pôda podľa LPIS) 1. časť

	Výsledok hospodárenia na ha pp (LPIS) v €		Výroba na ha pp (LPIS) v €		Neinvestičné podpory na ha pp (LPIS) v €		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Bratislava I	1 712	65 114	30 322	90 350	133	164	55 420	91 144	243	166
Bratislava II	296	116	4 892	2 643	218	258	58 444	65 853	2 600	6 438
Bratislava III	265	125	19 703	13 997	213	239	75 665	96 793	817	1 651
Bratislava IV	-367	-162	877	963	260	250	57 325	77 139	16 992	20 038
Bratislava V	162	D	952	D	165	D	69 036	D	11 938	D
Malacky	40	65	1 499	1 464	317	321	85 133	81 517	17 998	17 859
Pezinok	218	-55	1 563	1 435	292	287	42 582	45 646	7 956	9 137
Senec	435	666	2 466	2 274	270	263	90 651	86 455	9 925	9 983
Bratislavský kraj	192	458	2 167	2 228	278	281	69 001	74 694	8 862	9 410
Dunajská Streda	117	265	2 227	2 283	242	275	83 465	93 419	9 058	11 255
Galanta	147	10	1 420	1 222	265	259	64 217	58 607	11 971	12 410
Hlohovec	62	-59	1 823	1 701	305	316	51 614	46 802	8 635	8 685
Piešťany	74	138	2 117	2 356	318	330	55 828	60 937	8 391	8 549
Senica	22	214	790	1 298	302	334	39 121	53 049	14 951	13 665
Skalica	-101	-34	1 826	1 488	274	291	65 342	54 152	9 814	10 576
Trnava	13	2	1 920	1 827	310	294	68 341	76 659	11 036	12 314
Trnavský kraj	63	107	1 772	1 792	281	292	65 522	69 154	10 382	11 269
Bánovce nad Bebravou	73	112	1 507	1 672	321	359	50 681	51 752	10 811	11 111
Ilava	-52	-22	1 110	917	277	265	41 105	39 142	10 248	11 307
Mýjava	-34	-51	810	720	312	337	34 312	35 750	13 232	16 709
Nové Mesto nad Váhom	25	-41	1 193	1 146	312	326	45 235	43 055	11 838	12 243
Partizánske	139	116	1 654	1 676	314	342	45 181	43 674	8 580	8 902
Považská Bystrica	63	90	1 648	1 440	316	289	68 877	69 885	13 226	14 007
Prievidza	21	27	1 015	669	337	334	38 402	28 322	12 755	14 128
Púchov	-18	157	1 491	4 411	317	360	27 599	60 588	5 870	4 949
Trenčín	40	-31	1 189	1 151	341	339	36 135	38 669	10 354	11 402
Trenčiansky kraj	33	28	1 244	1 413	321	333	41 104	45 193	10 603	10 650
Komárno	117	173	1 598	1 808	245	235	50 164	58 185	7 687	7 570
Levice	107	147	1 336	1 390	262	266	82 486	85 528	16 160	16 384
Nitra	60	54	1 870	1 939	247	249	64 876	65 935	8 566	8 472
Nové Zámky	87	93	1 587	1 473	232	246	66 039	68 077	9 660	11 379
Šaľa	52	166	1 337	1 173	213	223	69 038	73 976	10 971	14 080
Topoľčany	46	50	1 360	1 434	277	282	57 702	59 836	11 742	11 763
Zlaté Moravce	78	126	1 035	1 168	312	322	44 678	67 056	13 463	18 502
Nitriansky kraj	86	114	1 498	1 542	251	256	62 751	67 626	10 523	11 238
Bytča	D	24	D	2 105	D	403	D	49 439	D	9 477
Čadca	-189	10	1 667	615	234	560	52 980	17 055	7 449	15 531
Dolný Kubín	-11	-17	628	574	418	395	20 578	20 056	13 673	13 819
Kysucké Nové Mesto	59	58	576	553	536	540	21 069	20 476	19 620	19 971
Liptovský Mikuláš	7	25	659	706	345	355	30 681	32 503	16 073	16 367
Martin	14	24	937	964	376	380	37 545	37 421	15 083	14 747
Námestovo	-10	-10	1 151	1 062	375	359	30 308	33 303	9 877	11 261
Ružomberok	-40	-84	770	886	434	381	22 272	25 855	12 551	11 125
Turčianske Teplice	-24	56	2 031	1 597	284	328	60 643	57 019	8 489	11 723
Tvrdosín	-74	-117	879	908	433	352	25 546	25 924	12 585	10 048
Žilina	47	-17	588	573	320	344	33 545	29 172	18 250	17 518
Žilinský kraj	-10	2	888	891	359	373	33 021	33 041	13 352	13 827

Tab. č. 3: Vybrané ekonomické ukazovatele za poľnohospodársku prvovýrobu podľa okresov v € . ha⁻¹ p.p. (pôda podľa LPIS) 2. časť

	Výsledok hospodárenia na ha pp (LPIS) v €		Výroba na ha pp (LPIS) v €		Neinvestičné podpory na ha pp (LPIS) v €		Produktivita práce z výroby na pracovníka v €		Neinvestičné podpory na pracovníka v €	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Banská Bystrica	30	29	514	444	361	407	20 727	17 982	14 551	16 485
Banská Štiavnica	35	13	729	730	419	419	32 187	31 311	18 472	17 975
Brezno	53	122	625	721	403	456	36 552	34 606	23 586	21 867
Detva	35	43	956	987	364	378	41 816	40 828	15 937	15 633
Krupina	-12	10	885	884	309	294	48 341	42 091	16 879	13 999
Lučenec	72	87	1 064	1 109	281	291	65 595	65 781	17 322	17 260
Poltár	61	18	667	696	390	347	34 110	33 189	19 942	16 533
Revúca	-91	-75	431	485	282	280	27 133	27 167	17 759	15 671
Rimavská Sobota	45	71	1 117	1 229	277	301	56 353	59 498	13 979	14 568
Veľký Krtíš	141	59	1 056	988	279	276	59 216	61 631	15 658	17 238
Zvolen	20	18	983	1 011	336	350	43 580	42 731	14 892	14 812
Žarnovica	25	8	304	288	348	362	21 726	19 624	24 835	24 641
Žiar nad Hronom	11	-42	423	536	380	357	28 501	32 291	25 603	21 538
Banskobystrický kraj	51	46	900	936	316	325	47 266	47 305	16 584	16 427
Bardejov	-6	11	519	559	308	346	25 874	27 860	15 371	17 236
Humenné	-134	-35	576	526	205	299	36 968	31 987	13 152	18 167
Kežmarok	-22	11	757	767	347	353	26 332	26 753	12 078	12 297
Levoča	7	27	600	674	345	411	29 261	33 102	16 849	20 191
Medzilaborce	27	24	100	124	267	307	9 384	9 428	25 139	23 412
Poprad	55	7	832	598	396	391	36 445	28 536	17 346	18 670
Prešov	17	67	668	708	289	325	36 181	38 429	15 652	17 620
Sabinov	23	25	587	609	318	356	31 167	28 210	16 860	16 471
Snina	51	16	1 118	1 166	308	329	29 049	31 158	8 002	8 793
Stará Ľubovňa	24	18	540	609	398	404	19 014	20 145	14 035	13 376
Stropkov	2	30	447	464	345	340	23 608	24 916	18 250	18 229
Svidník	33	9	376	314	361	349	23 933	17 556	22 976	19 512
Vranov nad Topľou	8	46	590	716	275	290	27 981	31 491	13 037	12 765
Prešovský kraj	3	21	621	623	322	348	28 420	28 255	14 727	15 788
Gelnica	4	43	307	293	458	439	8 763	12 757	13 061	19 097
Košice I *	D	-	D	-	D	-	D	-	D	-
Košice II *	D	-	D	-	D	-	D	-	D	-
Košice III	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Košice IV	62	D	3 729	D	404	D	64 327	D	6 970	D
Košice - okolie	30	55	803	863	253	258	53 687	58 838	16 895	17 583
Michalovce	106	167	925	1 041	268	269	49 900	56 398	14 459	14 593
Rožňava	42	-15	970	824	327	326	39 890	34 415	13 452	13 598
Sobrance	-29	50	984	988	332	279	38 242	46 194	12 917	13 036
Špišská Nová Ves	35	54	674	745	372	414	23 702	26 384	13 098	14 665
Trebišov	18	49	868	913	252	233	57 880	57 019	16 828	14 571
Košický kraj	41	66	873	917	285	282	44 829	48 068	14 641	14 779
SR spolu	53	86	1 211	1 254	295	304	50 604	53 195	12 318	12 893

Prameň: Informačné Listy MPRV SR 2016, 2017 CD NPPC-VÚEPP

Poznámka: *Okres, ktorý má menej ako troch respondentov, v súlade so zákonom o štátnej štatistike nie je možné publikovať pre dôverný charakter, v priemere za kraj a SR sú údaje zahrnuté; D=dôverný údaj
Výpracoval: NPPC-VUEPP

Tab. č. 4: Vývoj zberových plôch, hektárových úrod a produkcie vybraných plodín v SR

Ukazovateľ	Merná jedn.	Skutočnosť					Index
		2013	2014	2015	2016	2017	2017/16
Zberové plochy							
Obilniny spolu	tis.ha	759,8	779,0	749,2	753,8	717,5	95,2
z toho: pšenica	tis.ha	367,7	379,3	377,9	416,6	373,7	89,7
jačmeň	tis.ha	121,3	138,8	140,0	115,0	120,3	104,7
raž	tis.ha	22,4	14,6	11,6	11,7	10,0	85,0
ovos	tis.ha	13,9	15,4	15,9	13,6	14,8	109,0
kukurica na zrno	tis.ha	221,5	216,2	191,4	184,8	187,8	101,6
Cukrová repa techn.	tis.ha	20,3	22,2	21,5	21,5	22,4	104,2
Zemiaky	tis.ha	9,0	9,1	8,1	8,3	7,4	90,2
Olejníny	tis.ha	253,3	241,7	244,3	253,2	291,2	115,0
Vinohrady rodiace	tis.ha	9,9	8,7	8,6	8,5	8,3	97,6
Hektárové úrody							
Obilniny spolu	t/ha	4,49	6,04	5,08	6,43	4,86	75,6
z toho: pšenica	t/ha	4,58	5,46	5,51	5,84	4,74	81,2
jačmeň	t/ha	3,68	4,87	4,78	5,08	4,53	89,2
raž	t/ha	3,86	3,67	3,60	3,51	3,26	92,9
ovos	t/ha	2,20	2,52	2,71	2,62	2,36	90,1
kukurica na zrno	t/ha	5,07	8,39	4,85	9,25	5,68	61,4
Cukrová repa techn.	t/ha	56,29	69,79	56,01	70,15	55,00	78,4
Zemiaky	t/ha	18,32	19,64	17,93	21,46	20,09	93,6
Olejníny	t/ha	2,42	3,06	2,30	3,07	2,66	86,6
Mušťové hrozno	t/ha	5,32	4,42	5,75	4,38	5,45	124,4
Produkcia							
Obilniny spolu	tis.t	3 412,0	4 708,3	3 805,7	4 847,8	3 484,1	71,9
z toho: pšenica	tis.t	1 684,3	2 072,4	2 082,1	2 434,2	1 770,7	72,7
jačmeň	tis.t	446,0	675,9	668,6	584,6	545,3	93,3
raž	tis.t	86,5	53,5	41,6	41,1	32,5	79,0
ovos	tis.t	30,6	38,7	43,0	35,6	34,9	98,2
kukurica na zrno	tis.t	1 123,3	1 814,1	929,2	1 710,2	1 066,2	62,3
Cukrová repa techn.	tis.t	1 144,6	1 550,2	1 205,5	1 506,9	1 230,8	81,7
Zemiaky	tis.t	164,5	178,8	144,6	177,1	149,7	84,5
Olejníny	tis.t	612,4	738,7	563,0	777,9	775,9	99,7
Mušťové hrozno	tis.t	52,8	38,2	49,7	37,4	45,1	120,6
*Ovocie	tis.t	53,6	55,8	53,8	24,8	38,1	153,6
**Zelenina	tis.t	81,7	108,3	93,0	115,8	96,2	83,0

Prameň: Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v SR, ŠÚ SR

Výpracoval: NPPC-VÚEPP

* údaje za ovocné sady

** produkcia zeleniny na ornej pôde

Tab. č. 5: Počet hospodárskych zvierat a produkcia živočíšnych výrobkov v SR

Komodita			Merná jednotka	Skutočnosť			Rozdiel 2017 - 2016	Index 2017/2016
				k 30. 11. 2015	k 30. 11. 2016	k 31. 12. 2017		
Počet hospodárskych zvierat								
Hovädzí dobytok			tis. ks	457,6	446,1	439,8	-6,3	98,6
z toho:	kravy		tis. ks	199,5	194,2	194,7	0,5	100,2
	z kráv:	dojné	tis. ks	139,2	132,6	129,9	-2,7	97,9
		ostatné	tis. ks	60,3	61,6	64,8	3,2	105,2
Ošipané spolu			tis. ks	633,1	585,8	614,4	28,5	104,9
z toho:	prasnice		tis. ks	38,1	35,5	36,9	1,4	103,8
Ovce spolu			tis. ks	381,7	368,9	365,3	-3,6	99,0
z toho:	bahnice		tis. ks	260,5	248,1	244,9	-3,1	98,7
Kozy			tis. ks	36,3	36,4	37,1	0,7	102,0
Hydina spolu			tis. ks	12 836,2	12 130,5	13 353,8	1 223,3	110,1
z toho:	sliepky		tis. ks	6 043,7	6 118,2	5 903,6	-214,6	96,5
Kone spolu			tis. ks	6,9	6,4	6,1	-0,3	95,9
Produkcia				2015	2016	2017		
Jatočný HD spolu *)			t jat. hm.	24 316	28 246	25 859	-2 387,1	91,5
Jatočné ošipané *)			t jat. hm.	67 754	75 704	81 325	5 621,4	107,4
Jatočné ovce *)			t jat. hm.	985	1 219	1 090	-129,0	89,4
Jatočné kozy *)			t jat. hm.	259	332	335	3,0	100,9
Jatočná hydina *)			t jat. hm.	84 509	90 176	91 874	1 698,3	101,9
Mlieko kravské			t	957 422	933 298	938 004	4 706,0	100,5
Vajcia slepačie			tis. ks	1 204 240	1 240 842	1 270 318	29 476,0	102,4
Ovčie mlieko			t	11 889	12 879	12 811	-67,4	99,5
Vlna ovčia			t	648	622	592	-30,3	95,1

*) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Prameň: Súpis hospodárskych zvierat ŠÚ SR,

Živočíšna výroba, predaj výrobkov z prvovýroby a bilancia plodín ŠÚ SR

MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1-12, Odhad samozásobenia, ŠÚ SR

Vypracoval: NPPC - VÚEPP

Tab. č. 6. Základné ekonomické ukazovatele, nákladovosť výnosov a rentabilita výnosov za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov* v mil. €

Výrobný odbor**	Výsledok hospodárenia			Výnosy			Náklady			Nákladovosť výnosov v €		Rentabilita výnosov v %	
	2016	2017	Rozdiel 2017 - 16	2016	2017	Index 2017/16	2016	2017	Index 2017/16	2016	2017	2016	2017
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	-1,5	3,2	4,6	758	796	105,0	759	793	104,4	100,19	99,61	-0,19	0,39
Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	8,1	10,3	2,2	255	250	97,9	247	240	97,0	96,83	95,88	3,17	4,12
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	1,0	2,8	1,8	134	135	100,7	133	132	99,4	99,25	97,93	0,75	2,07
Výroba mliečnych výrobkov	8,9	12,5	3,6	598	662	110,8	589	650	110,3	98,51	98,13	1,49	1,87
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	13,5	16,2	2,7	302	276	91,4	288	260	90,1	95,53	94,14	4,47	5,86
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	22,0	22,9	0,9	489	535	109,4	467	510	109,3	95,50	95,47	4,50	4,53
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	49,0	33,8	-15,2	661	675	102,2	611	641	104,9	92,58	94,99	7,42	5,01
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	2,6	2,1	-0,5	105	88	84,1	102	86	84,3	97,50	97,65	2,50	2,35
Výroba nápojov	74,4	48,8	-25,6	678	640	94,5	603	591	98,0	89,02	92,37	10,98	7,63
Výroba potravín a nápojov spolu	178,1	152,5	-25,5	3979	4058	102,0	3801	3904	102,7	95,53	96,21	4,47	3,79

Prameň: Prod 3.04, ŠÚ SR; prepočty NPPC-VÚEPP

*Výberové zisťovanie súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopočtov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami; s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov

** skupina alebo trieda SK NACE

Vypracoval: NPPC-VÚEPP

Tab. č. 7: Dlhodobý nehmotný a hmotný majetok, tvorba hrubého fixného kapitálu v tis. €, b.c.

Ukazovateľ	Vývoj majetku poľnohospodárstva v tis. €					Index 2017 / 2016
	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	
THFK	336 548	338 598	393 224	336 827	294 754	87,5
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	92 493	105 625	109 852	88 059	71 910	81,7
z toho budovy na bývanie	1 551	7 347	4 958	304	131	43,1
- stroje a zariadenia	136 292	132 028	166 143	113 174	111 284	98,3
z toho ostat. stroje a zariadenia	133 188	127 442	162 334	108 872	107 994	99,2
- dopravné zariadenia	45 427	48 543	68 440	89 275	73 064	81,8
- kultivované biologické zdroje	57 079	50 851	46 720	44 615	37 255	83,5
- produkty duševného vlastníctva	5 257	1 551	2 069	1 704	1 241	72,8

Ukazovateľ	Vývoj majetku v potravinárstve v tis. €					Index 2017 / 2016 4)
	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	
Hrubý stav majetku ¹⁾	7 463 247	7 524 899	7 657 802	7 784 747	-	101,7
Čistý stav majetku ²⁾	4 434 444	4 414 162	4 447 463	4 483 957	-	100,8
THFK	233 827	237 427	245 509	275 083	266 495	96,9
z toho - budovy a stavby, vr. budov na býv.	72 529	84 910	40 044	82 221	61 688	75,0
z toho budovy na bývanie	131	-197	4 383	0	85	-
- stroje a zariadenia	122 294	122 888	166 556	145 037	156 010	107,6
z toho ostat. stroje a zariadenia	120 822	120 701	164 240	142 825	153 900	107,8
- dopravné zariadenia	19 539	16 107	19 020	28 663	31 683	110,5
- kultivované biologické zdroje	4101	9870	9384	5146	5094	98,98950641
- produkty duševného vlastníctva	15 364	3 652	10 505	14 016	12 020	85,8

Prameň: ŠÚ SR

1) predbežné údaje ŠÚ SR (pre riadok THFK a riadky nachádzajúce sa pod ním)

2) zo štvrťročných predbežných podkladov ŠÚ SR (pre riadok THFK a riadky nachádzajúce sa pod ním)

3) Údaj dostupný do roku 2016

4) Hrubý stav majetku a čistý stav majetku má index počítaný roky 2016/2015

Pozn.: Od roku 2014 ŠÚ SR zmenil metódu vyčíslvania majetku a bola aktualizovaná aj na predchádzajúce roky

Vypracoval: NPPC - VUEPP

Tab. č. 8: Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR (v kg za rok)

Druh potravín	Odhad 2017						Razdiel SR 2017 - 16	ODP ⁶⁾	Prípustný interval racionalnej spotreby
	2000	2005	2010	2011	2015	2016			
Mäso v hodnote na kosť	60,9	61,6	55,8	56,3	50,6	58,4	62,1	3,7	51,6 – 63,0
- hovädzie, telčacie	9,3	6,2	4,3	3,8	4,3	4,8	4,9	0,1	17,4
- bravčové	33,1	32,9	30,8	31,6	30,9	35,4	35,5	0,1	22,2
- hydina	17,1	21,1	19,0	19,9	14,1	16,9	20,4	3,5	15,0
- ostatné ¹⁾	1,4 (0,3)	1,4 (0,2)	1,7 (0,2)	1,0 (0,2)	1,1	1,3	1,3	0,0	2,7
Ryby	4,3	4,4	5,1	4,7	5,3	5,1	5,4	0,3	6,0
Mlieko a ml. výrobky	160,2	154,6	162,8	156,9	169,2	176,2	176,1	-0,1	220,0
- konz. mlieko	71,5	55,7	54,5	53,1	48,7	46,5	46,3	-0,2	91,0
- syry, tvarohy	7,9	9,1	9,9	10,4	12,2	14,0	13,7	-0,3	10,1
Vajcia (ks)	210,0	199,0	208,0	205,0	203,0	219,0	228,0	9,0	201,0
Tuky spolu	23,9	23,8	23,1	22,1	21,1	22,1	21,6	-0,5	19,8 – 23,1
- maslo	2,7	2,0	2,6	2,9	3,6	3,9	3,9	0,0	2,8
- bravč. masť	3,3	3,3	3,0	2,9	3,7	3,6	3,0	-0,6	3,0
- JRTO ²⁾	17,8	18,4	17,4	16,2	13,7	14,5	14,5	0,0	16,2
Cukor	31,5	34,0	34,3	31,3	30,5	31,4	33,5	2,1	30,9
Obilniny v hodn. múky	98,5	91,0	80,3	84,2	81,2	78,9	76,5	-2,4	98,5
Zemiaky	68,1	60,3	47,6	49,5	48,9	47,7	48,5	0,8	80,6
Strukoviny	1,9	1,6	1,6	1,6	1,5	1,7	1,5	-0,2	2,1 – 3,2
Zelenina ³⁾	94,2	86,7	94,6	100,6	100,9	108,2	104,7	-3,5	116,9 – 138,9
Ovocie ⁴⁾	56,8	52,6	53,6	50,6	65,7	60,4	60,5	0,1	86,7 – 106,7
Hroznové víno (litre)	10,8	10,2	13,2	13,3	14,8	13,9	12,6	-1,3	

Prameň: Spotreba potravín, ŠÚ SR,

1) v závierke - baranie, kozie, konské; zvyšok tvorí zvieratá; 2) ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov; 3) jedlé rastlinné tuky a oleje; 4) zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej; 5) ovocie a ovoc. výr. spolu v hod. čerst. sú bez spotreby orechov; 6) ODP = odporúč. dávka potravín; ODP a Prípustný interval racionalnej spotreby

Vypracovali: NPPC - VÚEPP

Tab. č. 9: Vybrané ukazovatele poľnohospodárskych ekonomických útvarov Slovenska a krajín stredoeurópskeho regiónu (zmeny k roku 2010 /v %/)

Ukazovateľ (v reálnych hodnotách, očistené od inflácie)	SK				PL				AT						
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Poľnohospodárska produkcia spolu	25,4	25,0	12,5	25,7	16,3	18,5	15,1	10,6	15,4	22,9	5,7	2,8	-2,8	-3,5	1,4
Raslinná výroba	34,9	42,0	25,9	53,1	34,2	18,3	9,7	0,8	6,8	7,9	-2,2	-5,9	-7,7	-5,8	-4,7
Živočišná výroba	14,3	4,8	-7,7	-4,8	-4,5	19,3	21,2	21,4	25,0	40,0	12,8	9,7	0,4	-1,8	7,8
Medzispožiteba	14,7	13,6	7,2	12,7	7,0	22,9	27,4	22,9	21,7	22,5	8,1	5,8	0,5	-2,0	-3,7
Hrubá pridaná hodnota	59,8	61,1	27,1	68,6	46,1	13,2	-2,8	-6,9	5,7	22,8	0,5	-3,3	-7,5	-5,1	9,0
Ostatné dotácie na produkciu	4,7	9,2	4,5	9,7	8,7	25,5	31,7	30,6	24,1	-28,7	-7,1	-13,6	-19,2	-15,3	-17,7
Prijem z faktorov	25,9	37,7	24,4	50,4	40,5	16,2	4,2	0,5	9,6	7,6	-8,0	-16,3	-23,7	-15,4	-0,6
Pracovníci v poľnohospodárstve	14,6	15,9	13,5	17,4	11,2	21,5	27,8	37,5	28,0	26,1	16,0	23,8	26	27,9	28,7
Indikátor A	30,3	43,3	42,7	73,2	82,5	14,9	3,0	-0,7	25,2	23,0	-5,3	-12,1	-18,5	-8,4	8,9

Ukazovateľ (v reálnych hodnotách, očistené od inflácie)	CZ				DE				HU						
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Poľnohospodárska produkcia spolu	21,4	26,7	15,9	18,4	13,6	14,2	10,6	-3,4	-5,4	0,8	26,1	29,6	28,6	32,5	27,9
Raslinná výroba	29,4	32,3	23,1	29,7	15,2	9,6	6,3	-7	-7,9	-6,8	30,9	35,0	32,2	40,9	31,0
Živočišná výroba	11,4	19,5	6,4	3,0	11,7	19,2	14,6	-1,5	-3,9	7,7	21,5	23,9	24,4	20,8	23,7
Medzispožiteba	13,3	16,6	7,5	3,4	1,8	11,6	8,6	5,6	-0,8	-1,4	17,3	13,7	13,1	14,6	10,9
Hrubá pridaná hodnota	47,3	58,7	48,9	72,9	58,5	20,7	16,5	-18,7	-11,9	7,0	45,2	62,5	61,2	70,2	63,7
Ostatné dotácie na produkciu	-0,5	16,5	4,1	5,8	10,6	-8,5	-10,6	-12	-16,8	-17,4	21,0	25,0	0,4	1,1	2,2
Prijem z faktorov	30,3	49,7	32,6	49,0	42,5	16,9	11,3	-27,3	-22,2	-1,3	50,1	66,8	51,8	59,7	54,6
Pracovníci v poľnohospodárstve	3,5	4,0	4,5	5,9	6,7	8,3	12,8	15,6	14,4	14,4	23,4	34,4	43,6	54,4	63,3
Indikátor A	34,9	55,3	37,7	55,1	48,4	21,3	15,3	-23,5	-15,4	7,9	50,0	60,0	52,6	63,3	61,1

Prameň: Eurostat 2018; SK-Slovensko, PL-Políska, AT-Rakúsko, CZ-Česko, DE-Nemecko, HU-Maďarsko

Vypracoval: NPPC-VUEPP

Správu o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2017 vypracovalo pod gesciou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a v spolupráci s jeho odbornými útvarmi Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave.

**Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve
v Slovenskej republike za rok 2017**

Vydal: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva ako účelovú publikáciu pre Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2018
Náklad: 275 ks

Použité obrázky: archív MPRV SR, voľne prístupné archívy a shutterstock
Tlač: Edičné stredisko NPPC-VÚPOP, Trenčianska 55, Bratislava

ISBN 978-80-805-8625-6

9 788080 586256